

MINISTARSTVO FINANSIJA CRNE GORE

januar - mart 2016.

BILTEN **XXXVII**

Ministarstvo finansija Crne Gore
Bilten XXXVII
januar - mart, 2016.

Oficijelni kanal Ministarstva finansija
<http://www.youtube.com/user/minfinansijacrnegore>

<https://www.facebook.com/pages/Ministarstvo-finansija>

<https://twitter.com/minifinme>

<http://minifin.wordpress.com>

UPRAVE

PORESKA UPRAVA:

WWW.PORESKAUPRAVA.GOV.ME

UPRAVA CARINA:

WWW.UPRAVACARINA.GOV.ME

UPRAVA ZA NEKRETNINE:

WWW.NEKRETNINE.COM.E

DIREKCIJA ZA JAVNE NABAVKE:

WWW.DJN.GOV.ME

UPRAVA ZA IMOVINU

WWW.UZIGOV.ME

Sadržaj

UVODNIK.....6-7

- dr Radoje Žugić, ministar

Izmjene i dopune odredbi pojedinih podzakonskih akata radi njihove lakše implementacije8-10

- Jovica Petričević, načelnik Direkcije za poreski sistem i poresku politiku u Direktoratu za poreski i carinski sistem

Obaveza podnošenja godišnje prijave poreza na dohodak fizičkih lica do 30. aprila 2016. godine.....11-12

- mr Tatjana Bošković, samostalna savjetnica I u Direktoratu za poreski i carinski sistem

Snižena stopa kriznog poreza u 2016. godini13-14

- mr Tatjana Bošković, samostalna savjetnica I u Direktoratu za poreski i carinski sistem

Aktivnosti vezane za zaštitu finansijskih interesa EU15-17

- mr Anja Pavličić, samostalna savjetnica III u Odjeljenju za suzbijanje nepravilnosti i prevara

Uspostavljanje kontrolnog sistema i procedura u dunavskom transnacionalnom programu18-20

- Kana Tomašević, načelnica Direkcije za kontrolu kvaliteta u Direktoratu za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći

Jadransko - jonski transnacionalni program saradnje 2014-202021-25

- mr Tamara Marković, samostalna savjetnica III u Direktoratu za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU)

Godišnja izjava o upravljanju nacionalnog službenika za ovjeravanje26-28

- Jasna Ilić-Bošković, samostalna savjetnica III u Direktoratu državnog trezora

Aktivnosti ministra finansija u periodu od 01. januara do 31. marta 2016. godine29-33

- Marija Goranović, Služba za odnose sa javnošću i slobodan pristup informacijama

Uloga unutrašnje revizije u unaprjeđenju kvaliteta poslovanja subjekata u javnom sektoru34-35

- Marija Vujović, viša unutrašnja revizorka u Odjeljenju za unutrašnju reviziju

Izazovi u daljem razvoju unutrašnje revizije u javnom sektoru Crne Gore36-37

- Vanja Janković, starija unutrašnja revizorka u Odjeljenju za unutrašnju reviziju

Horizontalna revizija sistema38-41

- Vlatko Vukčević, stariji unutrašnji revizor u Direktoratu za centralnu harmonizaciju

Info web aktivnosti Ministarstva finansija u periodu od 01. januara do 31. marta 2016. godine42-45

- Ivona Mihajlović, Služba za odnose sa javnošću i slobodan pristup informacijama

Ministarstvo finansija Crne Gore

Bilten Ministarstva finansija
januar - mart, 2016. godine

BROJ: XXXVII

IZLAZI:
kvartalno

IZDAVAČ:
Ministarstvo finansija Crne Gore

ZA IZDAVAČA:
dr Radoje Žugić

UREDNIK:
PR služba

UREĐIVAČKI ODBOR:

dr Radoje Žugić
mr Bojana Bošković
mr Ana Krsmanović
mr Nikola Vukićević
Iva Vuković
Marina Perović
Ana Cerović
Miodrag Radonjić
Damir Rašketić
Novo Radović
Marija Radenović
Mina Jovović

DIZAJN:
Adil Tuzović

KONTAKT:

Služba za odnose
sa javnošću i slobodan
pristup informacijama

TEL: +382 20 224 581

FAX: +382 20 224 450

E-MAIL: mf@mif.gov.me

WEB: www.mf.gov.me

ADRESA:
Stanka Dragojevića br 2, Podgorica

dr Radoje Žugić

UVODNIK

Decenija ekonomskog rasta

O bnovom svoje nezavisnosti, Crna Gora je preuzela odgovornost za sopstveni ekonomsko-politički razvoj i, u tom smislu, otpočela proces kreiranja i koncipiranja novih ekonomskih okvira i uspješno postavila temelje rasta i razvoja. U tom kontekstu, evidentno je da su deceniju za nama obilježile mnoge odluke i promjene, ali jedna stvar ostala je konstantna. Kontinuirani fokus i posvećenost Vlade Crne Gore ispunjenju ključnih preduslova makroekonomske stabilnosti, a to su obezbijedivanje političke stabilnosti i ostvarivanje većih stopa ekonomskog rasta, kao svojevrsnih generatora privrednog i društvenog prosperiteta. Vođeni ovom namjerom, a oslanjajući se na dobru praksu razvijenih zemalja, definisali smo set prioritarnih ciljeva, koji se odnose na poboljšanje performansi ekonomije, održavanje stabilnosti javnih finansija, kao i unapređenje životnog standarda stanovništva.

Razvojni model Crne Gore, u prvim godinama poslije nezavisnosti, bazirao se na rastu domaće potrošnje, koja je bila rezultat visokih priliva inostrane akumulacije u obliku direktnih stranih investicija i bankarskih kredita, zbog čega je i zabilježen izuzetno brz ekonomski rast. Realni

rast BDP-a je iznosio 8,6%, 10,7% i 6,9% u 2006, 2007. i 2008. godini respektivno. Izbijanje krize, međutim, uslovalo je usporavanje realnog privrednog rasta Crne Gore, te je baš kao i većina ekonomija nakon svjetske ekonomske i evropske dužničke krize, i naša zemlja imala težak, ali i relativno uspješan period oporavka. Tome je doprinijela politika fiskalne konsolidacije i unapređenje investicionog ambijenta. Crnogorska ekonomija je, nakon izlaska iz recesije, koja je obilježila 2012, ostvarila značajan rast ekonomske aktivnosti u 2013. godini (3,3%), koji je nastavljen i u 2014. godini, a potom i u 2015. godini. Kao rezultat ovakvog kretanja ekonomije, Crna Gora je, u posljednjih deset godina, udvostručila bruto domaći proizvod (BDP), u ukupnom iznosu i po glavi stanovnika.

U cilju podsticanja ekonomskog rasta i razvoja, politika Vlade je bila usmjerena na liberalizaciju propisa o poslovanju, sa fokusom na atraktivnu politiku stranih direktnih investicija i proaktivan pristup investitorima. U prethodnom periodu su sprovedene brojne reforme na planu otklanjanja biznis barijera i unapređenja poslovnog ambijenta, među kojima se izdvajaju: uvođenje elektronske registracije preduzeća, pojednostavljenje carinskih i poreskih procedura, implementacija niza poreskih pod-

Crnogorska ekonomija je, nakon izlaska iz recesije, koja je obilježila 2012, ostvarila značajan rast ekonomske aktivnosti u 2013. godini (3,3%), koji je nastavljen i u 2014. godini, a potom i u 2015. godini. Kao rezultat ovakvog kretanja ekonomije, Crna Gora je, u posljednjih deset godina, udvostručila bruto domaći proizvod (BDP), u ukupnom iznosu i po glavi stanovnika.

sticaja, intenzivna borba protiv sive ekonomije i dr. Navedene mjere dodatno su ohrabrine i uvjerile inostrane, ali i domaće ulagače da Crna Gora predstavlja sigurnu i isplativu investicionu destinaciju.

Među glavnim mjerama podsticaja ističu se poreski podsticaji za nova preduzeća i nova zapošljavanja u sjevernim opštinama Crne Gore, u smislu oslobađanja od plaćanja poreza na dobit na period od osam godina, subvencije za proizvodnju i otvaranje novih radnih mjesta, odobravanje diskonta obveznicima koji jednokratno uplate obaveze po osnovu poreza na dobit, »prebijanje« poreskih obaveza imovinom poreskih obveznika, fiskalni podsticaji na investicije za sektore visokog turizma, proizvodnje prehrambenih proizvoda, energetike i dr. Kao rezultat sprovođenja ovakve politike, Crna Gora je zabilježila rast stranih direktnih investicija za preko 30%, sa 466,7 miliona eura u 2006. godini na 613,2 miliona eura u 2015. godini.

Održavanje stabilnosti javnih finansija, kao jedan od prioritarnih ciljeva ekonomske politike, realizovano je kroz vođenje oprezne i odgovorne fiskalne politike, usmjerene prvenstveno na konsolidaciju javnih finansija, u cilju smanjenja najvećih fiskalnih ranjivosti i proširenja prostora za dalje snaženje konkurentnosti.

Vodeći se ovim načelom, Vlada Crne Gore je, u prethodnom periodu, implementirala mjere fiskalne konsolidacije, među kojima bih istakao povećanje stope PDV-a,

uvođenje „kriznog“ poreza, intenziviranje borbe protiv sive ekonomije, privremeno zamrzavanje usklađivanja penzija, racionalizacija troškova u javnoj upravi kroz smanjenje izdataka za zarade i naknade, službena vozila, zakupe, i dr.

U narednom periodu, kao i do sada, Vlada Crna Gora ostaje posvećena ispunjenju svog glavnog strateškog opredjeljenja - evroatlanskim integracijama i odlučna na svom putu sprovođenja svih reformskih procesa koji bi je približili tim ciljevima. Na planu evropskih integracija, nastaviće se planirana dinamika ispunjavanja standarda iz ove agende, čime će se stvoriti uslovi za adekvatno i kvalitetno korišćenje svih ekonomskih i socijalnih benefita članstva u EU, s posebnim akcentom na dostupnost strukturnim fondovima, koji će imati multiplikativne efekte na efikasnost funkcionisanja cjelokupne ekonomije. Dobijanje pozivnice za članstvo u NATO-u, jasan je pokazatelj da je međunarodna zajednica prepoznala Crnu Goru kao značajnog političkog i ekonomskog partnera. Time je na najkonkretniji način valorizovan ukupan kapacitet naše zemlje i dat pozitivan implus za njen dalji progres. Ovako postavljeni ekonomski elementi utemeljeno otvaraju perspektivu za još vidljiviji napredak i još uspješniju narednu deceniju.

MINISTAR
dr Radoje Žugić

Jovica Petričević

Izmjene i dopune odredbi pojedinih podzakonskih akata radi njihove lakše implementacije

- **Pravilnik o dopuni Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama ("Sl. list CG", br. 14/16)**

Odredbama člana 26 **Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama** ("Službeni list RCG", br. 18/02, 9/06 i 78/06 i "Službeni list CG", br. 18/09, 23/11, 12/12, 35/12, 66/12, 4/13, 53/13 i 59/14) propisano na osiguranje plaćanja akcize u pogonu oslobođenog korisnika akciznih proizvoda, odnosno da se isto može osigurati putem garancije banke ili polaganjem gotovinskog depozita.

Novim normativnim rješenjem, pored postojećih uslova osiguranja plaćanja akcize, uveden je još jedan uslov, a to je upis zaloge na nepokretnosti, što je u interesu kvalitetnijeg osiguranja plaćanja akcize.

- **Pravilnik o utvrđivanju iznosa prosječno ponderisane maloprodajne cijene cigareta ("Sl. list CG", broj 8/16)**
Odredbama člana 50 b **Zakona o akcizama** ("Sl. list RCG", br. 65/01 i 76/05 i "Sl. list CG", br. 76/08, 50/09, 78/10, 40/11, 61/11, 28/12, 38/13 i 45/14), propisano je da,

ako je obračunata akciza na cigarete manja od minimalne akcize utvrđene ovim zakonom, minimalna akciza iznosi 100 odsto ukupne akcize (specifične i proporcionalne), utvrđene za kategoriju prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta. Prosječnu ponderisanu maloprodajnu cijenu cigareta čini odnos ukupne vrijednosti svih cigareta koje su puštene u slobodan promet po maloprodajnim cijenama, sa ukupnom količinom svih cigareta stavljenih u slobodan promet u prethodnoj godini.

Način i postupak utvrđivanja iznosa prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta, koja se koristi za utvrđivanje visine minimalne akcize za cigarete, uređen je **Uredbom o načinu i postupku utvrđivanja prosječne ponderisane najpopularnije cijene cigareta** ("Sl. list CG", broj 8/14).

Predlog iznosa prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta utvrđuje Agencija za duvan i isti dostavlja Ministarstvu finansija.

Ministarstvo finansija je Pravilnikom o utvrđivanju iznosa prosječno ponderisane maloprodajne cijene cigareta "Sl. list CG", broj 8/16), utvrdilo iznos prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta u Crnoj Gori za 2016. godinu u iznosu od 1,80 € po paklici, koja je za 2015. godinu iznosila 1,70 € po paklici.

Akti koji su dati na objavljivanje u Službenom listu Crne Gore.

- **Pravilnik o izmjenama Pravilnika o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV**

Odredbama člana 24a **Zakona o porezu na dodatu vrijednost** ("Službeni list RCG", br. 65/01, 38/02, 72/02, 21/03, 76/05 i „Službeni list CG“, br. 16/07, 29/13 i 9/15), propisano je da se PDV obračunava i plaća po sniženoj stopi od 7 odsto od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda.

Pravilnikom o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV („Sl. list RCG“, br. 81/05, 2/06, 10/06 i „Sl. list CG“, br. 6/08, 46/08, 11/09, 62/15

i 69/15), bliže su utvrđeni proizvodi i usluge koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV.

Posljednjim izmjenama i dopunama citiranog pravilnika („Sl. list CG“, br. 62/15 i 69/15), utvrđen je spisak proizvoda u skladu sa nomenklaturom Carinske tarife koj je dat u Prilogu I, a koji je sastavni dio ovog pravilnika.

U postupku implementacije citiranih normi od strane carinskog organa došlo je do teškoće u njenoj primjeni, iz razloga što se na tržištu prilikom uvoza određenih proizvoda javljaju neki novi proizvodi koji nijesu dati u Prilogu I.

Zbog navedenog, a na predlog Uprave carina i Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Prilog I se ukida kao sastavni dio pravilnika, a spisak proizvoda će se utvrđivati u skladu sa nomenklaturom Carinske tarife.

- **Pravilnik o dopuni Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama**

Odredbama člana 30 stav 3 **Zakona o akcizama** ("Sl. list RCG", br. 65/01 i 76/05 i "Sl. list CG", br. 76/08, 50/09, 78/10, 40/11, 61/11, 28/12, 38/13 i 45/14), pravo

na povraćaj dijela plaćene akcize može da ostvari kupac mineralnih ulja (gasnih ulja), koji ta ulja koristi kao motorno gorivo za industrijske i komercijalne svrhe i za grijanje.

Zahtjev za povraćaj dijela plaćene akcize podnose carinskom organu u roku od 15 dana, od isteka kvartala u kojem je nabavljeno gasno ulje.

Odredbama člana 29j **Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama** ("Službeni list RCG", br. 18/02,31/02, 9/06 i 78/06 i "Službeni list CG", br. 18/09, 23/11, 12/12, 35/12, 66/12, 4/13, 53/13 i 59/14), prava na povraćaj dijela plaćene akcize prilikom nabavke gasnih ulja koja se koriste kao gorivo za industrijske i komercijalne svrhe mogu da ostvare lica koja ispunjavaju propisane uslove.

U praksi su se, prilikom implementacije određenih odredbi, pojavile određene nedoumice oko ostvarivanja prava na povraćaj dijela plaćene akcize, odnosno kada lice ostvari pravo na povraćaj dijela plaćene akcize (ima neizmireni poreski i carinski dug), odnosno da li se sa istim može namirivati neizmireni dug.

Zbog svega navedenog izvršena je dopuna citiranog pravilnika, kojim se licu koje ostvari pravo na povraćaj dijela plaćene akcize, daje mogućnost da, iz priznatog iznosa za povraćaj, izmiruju druge poreske obaveze.

- Pravilnik o dopuni pravilnika o načinu i uslovima povraćaja akcize na mineralna ulja

Odredbama člana 53 stav 3 **Zakona o akcizama** ("Sl. list RCG", br. 65/01 i 76/05 i "Sl. list CG", br. 76/08, 50/09, 78/10, 40/11, 61/11, 28/12, 38/13 i 45/14), za mineralna ulja koja se upotrebljavaju za pogon poljoprivredne i šumske mehanizacije (uključujući traktore) i za upotrebu mehanizacije koja služi za održavanje ski staza i parkinga na skijalištima, kupci imaju pravo na povraćaj akcize koja je propisana za tu namjenu.

Kupci mineralnih ulja ostvaruju povraćaj akcize u roku od sedam dana od dana podnošenja urednog zahtjeva nadležnom carinskom organu.

Odredbama člana 3 **Pravilnika o načinu i uslovima povraćaja akcize na mineralna ulja** ("Službeni list CG", broj 56/14), prava na povraćaj dijela plaćene akcize za mineralna ulja koja se upotrebljavaju za pogon poljoprivredne i šumske mehanizacije (uključujući traktore) i za upotrebu mehanizacije koja služi za održavanje ski staza i parkinga na skijalištima mogu da ostvare lica (kupci mineralnih ulja) koja ispunjavaju propisane uslove.

U praksi su se, prilikom implementacije određenih

odredbi, pojavile određene nedoumice oko ostvarivanja prava na povraćaj dijela plaćene akcize, odnosno kada lice ostvari pravo na povraćaj dijela plaćene akcize (ima neizmireni poreski i carinski dug), odnosno da li se sa istim može namirivati zaostali dug.

Zbog navedenog, izvršena je dopuna citiranog pravilnika, kojim se licu koje ostvari pravo na povraćaj dijela plaćene akcize daje mogućnost da, iz priznatog iznosa za povraćaj, izmiruju druge poreske obaveze.

Jovica Petričević
Načelnik Direkcije za poreski sistem i poresku politiku
u Direktoratu za poreski i carinski sistem

mr Tatjana Bošković

Obaveza podnošenja godišnje prijave poreza na dohodak fizičkih lica do 30. aprila 2016. godine

Uvod

Obaveza podnošenja godišnje prijave za obračunavanje poreza na dohodak fizičkih lica i procedura plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica propisane su Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.

Obveznik podnošenja prijave

Shodno navedenom zakonu godišnju poresku prijavu dužan je da podnese rezident koji ostvari dohodak:

- od samostalne djelatnosti za koju se plaća porez po stvarnom dohotku;
- od imovine i imovinskih prava;
- od kapitalnih dobitaka;
- iz inostranstva,
- po osnovu ličnih primanja ostvarenih kod dva ili više poslodavaca, odnosno isplatilaca primanja, a čiji je ukupan mjesečni bruto iznos iznad 720 eura.

Pored navedenog, nerezident je dužan da podnese godišnju poresku prijavu za prihode ostvarene u Crnoj Gori, a za koje nije predviđeno plaćanje poreza po odbitku.

Rok i mjesto podnošenja prijave

Poreski obveznik dužan je da po isteku fiskalne godine, a najkasnije do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu podnese poresku prijavu nadležnom poreskom organu. Rezident Crne Gore kao obveznik poreza na dohodak fizičkih lica dužan je da godišnju prijavu za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica podnese prema mjestu prebivališta, a nerezident ovu prijavu podnosi prema mjestu boravišta.

Obrazac prijave

Godišnja prijava se podnosi na Obrascu "GPP-FL" sa Dodacima "A", "PPG", "A1", "B", "B1", "C", "D" i "E", čiji

je oblik i sadržaj propisan Pravilnikom o obliku i sadržini godišnje prijave za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica.

U opštem dijelu Obrasca »GPP-FL« iskazuju se podaci o poreskom obvezniku, a u posebnom dijelu podaci o vrstama oporezivog dohotka, olakšicama i akontativno plaćenom porezu i iznosu poreza za uplatu ili povraćaj.

Dodaci „A“, „PPG“ i „A1“ se odnose na poreske obveznike koji obavljaju samostalnu djelatnost kao osnovno zanimanje i plaćaju porez po stvarnom dohotku i fizička lica koja ostvaruju zajednički dohodak, a služe za evidentiranje i obračun poslovnog rezultata i obračuna doprinosa za obavezno socijalno osiguranje ovih preduzetnika.

Dodatak „B“ popunjavaju lica koja su u 2015. godini ostvarila prihod od imovine i imovinskih prava, a dodatak „B1“ služi za evidentiranje akontativno plaćenog poreza na prihode od imovine i imovinskih prava koji su dužni da popune isplatioci prihoda (pravno lice ili preduzetnik).

Dodatak „C“ popunjavaju poreski obveznici koji su ostvarili kapitalni dobitak od prodaje imovine (nepokretnosti, udjela u pravnom licu i hartija od vrijednosti).

Dodatak „D“ služi za evidentiranje dohotka iz inostranstva po osnovu ličnih primanja, samostalne djelatnosti, imovine, kapitala ili kapitalnih dobitaka.

Dodatak „E“ popunjavaju poreski obveznici koji ostvaruju dohodak od ličnih primanja kod dva ili više poslodavaca, odnosno isplatilaca prihoda, čiji je ukupan mjesečni bruto iznos iznad 720 eura. Ovi poreski obveznici su dužni da uz godišnju prijavu podnesu i obrazac OPD-2 od poslodavca, odnosno isplatioca prihoda, u skladu sa Uputstvom o načinu obračunavanja i plaćanja poreza i doprinosa iz i na lična primanja po osnovu zaposlenja.

Obračun godišnjeg poreza

Poreski obveznik sam obračunava porez na dohodak u godišnjoj poreskoj prijavi, primjenom poreske stope na poresku osnovicu, s tim što se od ukupno obračunatog poreza odbija iznos akontativno plaćenog poreza tokom godine.

Porez na dohodak plaća se istovremeno sa podnošenjem poreske prijave. Ako je poreski obveznik tokom godine, platio više poreza nego što je dužan po godišnjoj poreskoj prijavi, više plaćeni porez mu se na njegov zahtjev vraća ili se uračunava u akontaciju za naredni poreski period.

Za obveznike koji imaju primanja kod dva ili više isplatilaca koja prelaze mjesečni iznos od 720 eura, poresku obavezu utvrđuje poreski organ na osnovu podataka o obračunatim i isplaćenim ličnim primanjima i pripadajućim porezima, koji su evidentirani na Obrascu IOPPD. Naime, poreski organ će uvidom u svoju evidenciju za svako lice utvrditi rješenjem poresku obavezu, čime će se ujedno izvršiti korekcija akontativno plaćenog poreza po ovom osnovu. Nakon ovako utvrđenog poreza, poreski obveznik je dužan da doplati razliku između uplaćenog i obračunatog iznosa poreza.

Dakle, sva fizička lica koja su tokom 2015. godine ostvarila oporezivi dohodak za koji postoji obaveza prijavljivanja prihoda, dužna su da do kraja aprila 2016. godine Poreskoj upravi podnesu godišnju poresku prijavu - "GPP-FL" i plate porez po ovom osnovu.

mr Tatjana Bošković
samostalna savjetnica I
u Direktoratu za poreski i carinski sistem

Snižena stopa kriznog poreza u 2016. godini

Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica uređeno je oporezivanje dohotka fizičkih lica. U izvore dohotka spadaju prihodi ostvareni po osnovu: ličnih primanja, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i kapitalnih dobitaka.

Ličnim primanjima smatra se prihod koji poreski obveznik ostvari od zaposlenja i prihod ostvaren po drugom osnovu koji je upodobljen sa radnim odnosom. U lična primanja naročito spadaju: zarade, odnosno naknade zarada ostvarene u skladu sa propisima kojima se ure-

đuje radni odnos; primanja na osnovu naknada i druga primanja koja poslodavac pored zarade isplaćuje zaposlenom, iznad neoporezivog iznosa; naknade troškova za poslovna putovanja, ishranu i smještaj u vezi sa tim putovanjima, troškovi selidbe i naknada za upotrebu sopstvenog vozila u službene svrhe, iznad neoporezivog iznosa; primanja članova predstavničkih i izvršnih tijela državne, odnosno lokalne uprave; primanja članova skupština, upravnih odbora, nadzornih odbora i drugih, njima sličnih tijela u pravnim licima, članova povjereništava i odbora koje imaju ta tijela, stečajnih upravnika i sudija porotnika koji nemaju svojstvo službenika suda i sva druga primanja po osnovu radnog odnosa i primanja koja su upodobljena sa radnim odnosima (privremeni ili povremeni poslovi).

Pored novčanih primanja, ličnim primanjima smatraju se i primanja ostvarena u obliku bonova, novčanih potvrda, akcija, ili robe, činjenjem ili pružanjem pogodnosti, opraštanjem duga, kao i pokrivanjem rashoda poreskog obveznika novčanom naknadom ili neposrednim plaćanjem. Porez na lična primanja obračunava, obustavlja i uplaćuje poslodavac, odnosno isplatilac tih primanja, prilikom svake isplate primanja.

Naplaćeni prihodi od poreza na dohodak fizičkih lica za 2015. godinu iznose 139,1 miliona eura i u strukturi ukupno naplaćenih prihoda po navedenom osnovu na lična primanja odnosi se 90,7 posto, tako da lična primanja predstavljaju glavni izvor poreza na dohodak građana.

Stopa poreza na dohodak je 9 posto. Međutim, od 8. februara 2013. godine za oporezivanje ličnih primanja uvedena je, kao mjera temporalnog karaktera, viša poreska stopa od 15 posto na lična primanja koja su u mjesečnom bruto iznosu iznad 720 eura. Imajući i vidu da je primjena ovih zakonskih rješenja dovela do rasta bruto prihoda, važenje navedene stope je produženo za 2014. godinu, kao i za 2015. godinu, s tim da se tokom 2015. godine primjenjivala stopa od 13 posto na lična primanja koja su iznad 720 eura.

Imajući u vidu pozitivne efekte primjene više poreske stope, produženo je njeno važenje, s tim da se u 2016. godini primjenjuje stopa od 11 posto na bruto lična primanja iznad 720 eura. Ova rješenja su propisana Zakonom o izmjenama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica koji je objavljen u "Službenom listu CG", broj 79/15 i važe do kraja 2016. godine.

mr Tatjana Bošković
samostalna savjetnica I
u Direktoratu za poreski i carinski sistem

Anja Pavličić

Aktivnosti vezane za zaštitu finansijskih interesa EU

Pravna tekovina o zaštiti finansijskih interesa Evropske unije predstavlja dio Poglavlja 32 - Finansijska kontrola, a jedna od prioritarnih aktivnosti koja proizilazi iz ovog poglavlja je donošenje Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2015. - 2017. godine i pratećeg Akcionog plana, što predstavlja ujedno i mjerilo za zatvaranje pomenutog poglavlja. Na ovaj način Crna Gora pokazuje spremnost da razvija i unapređuje pravni okvir, institucije i kapacitete, podstiče međusektorsku saradnju, kao i da upotrijebi sve raspoložive kapacitete u borbi protiv nepravilnosti i prevara koje se tiču sredstava EU.

Crna Gora je na sjednici Vlade od 5. decembra 2013. godine, usvojila Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa EU (AFCOS mreža), u kojoj su imenovani članovi pojedinih institucija koji su učestvovali u izradi Strategije i Akcionog plana, a čijim radom je koordinirala AFCOS kancela-

rija, u okviru Ministarstva finansija.

Vlada Crne Gore je prošle godine, usvojila pomenutu Strategiju i prateći Akcioni plan i na taj način pokazala spremnost da razvija i unapređuje pravni okvir, institucije i kapacitete, podstiče međusektorsku saradnju, kao i da upotrijebi sve raspoložive kapacitete u borbi protiv nepravilnosti i prevara koje se tiču sredstava EU.

Svrha donošenja ove Strategije i AP jeste obezbjeđivanje kvalitetne i efikasne zaštite finansijskih interesa EU u jednakoj mjeri kao i kada je riječ o sopstvenim sredstvima, što će se ostvariti koordinacijom aktivnosti na uspostavljanju normativnog, institucionalnog i operativnog okvira, kao i definisanjem rizika, ciljeva i mjera koji će doprinijeti efektivnijoj i efikasnijoj borbi protiv prevara i korupcije, kroz unapređenje saradnje između nadležnih institucija, na nacionalnom i na međunarodnom nivou.

Nakon što je na sjednici Vlade od 16. aprila 2015. godine, usvojena Strategija, sve aktivnosti su usmjerene na realizaciju mjera definisanih Akcionim planom koji pra-

ti ranije pomenutu Strategiju, kao i izvještavanje Vlade Crne Gore i Evropske komisije o postignutim rezultatima.

S tim u vezi, Vlada je na sjednici od 25. februara razmotrila i usvojila Prvi izvještaj o realizaciji mjera iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije 2015. - 2017. (za period od 1. maja – 31. decembra 2015. godine), koje je dostavilo Ministarstvo finansija.

Ovim Akcionim planom definisane su mjere, i konkretne aktivnosti koje je neophodno preduzeti da bi se ostvarili postavljeni ciljevi, nadležne osobe i institucije, kao i rokovi za njihovo ispunjenje, iz kojeg, takođe, proističe obaveza godišnjeg izvještavanja Vladi Crne Gore o realizovanim mjerama i aktivnostima.

Prvi izvještaj o realizaciji, obuhvata rezultate i analizu aktivnosti za period od 01. maja do 31. decembra 2015. godine, u kojem je od ukupno 38 aktivnosti 29 dospjelo za izvještavanje.

Od 29 dospjelih obaveza 18 je potpuno realizovano

(oko 62%), 6 je djelimično realizovano (oko 21%), dok je 5 nerealizovano (oko 17%). Ostale aktivnosti nijesu dospjele na realizaciju.

Akcionni plan je podijeljen u šest oblasti, koje se odnose na prevenciju, sistem upravljanja IPA programom, postupanje sa nepravilnostima, istrage i sankcije, postupak povraćaja sredstava i komunikaciju u sistemu izvještavanja.

Na polju **prevencije**, sve aktivnosti koje su dospjele za realizaciju, su potpuno realizovane, čime je ispunjen cilj podizanja svijesti o značaju zaštite finansijskih interesa EU u javnosti i među učesnicima u procesu upravljanja i korišćenja sredstava iz IPA programa, kroz jačanje komunikacije, etike i integriteta u javnoj službi, sprovođenje edukacija i analize rizika u kontekstu prevencije eventualnih nepravilnosti i prevara.

U oblasti **sistema upravljanja IPA programom** u Crnoj Gori, koja između ostalog, podrazumijeva jačanje sistema kroz unapređenje komunikacije između relevantnih tijela, aktivnosti se uspješno realizuju, sa tendencijom

daljeg poboljšanja i inezivnijom saradnjom kada se budu evidentirali konkretni slučajevi nepravilnosti, kojih do sada nije bilo.

U oblasti **Postupanja sa nepravilnostima** koja se odnosi na ažuriranje priručnika za upravljanje nepravilnostima, vođenje registra, sprovođenje edukacija i razmjena svih informacija iz ove oblasti, aktivnosti su potpuno realizovane, što svakako doprinosi unapređenju sistema upravljanja i postupanja sa nepravilnostima.

U dijelu **Istraga i sankcija**, koji se odnosi na usaglašavanje zakonodavstva po preporukama Evropske komisije za ovu oblast, aktivnosti su većim dijelom realizovane, a one koje nijesu očekuje se da budu realizovane u narednom periodu.

Aktivnosti predviđene za oblast **povraćaja sredstava** koje se odnose na usvajanje i odobravanje relevantnih procedura i sprovođenje edukacija na odgovarajuće teme iz ove oblasti, su potpuno realizovane.

U segmentu **komunikacije u sistemu izvještavanja**, očekuje se jačanje administrativnih kapaciteta, kao i

uspostavljanje sistema za elektronsko prijavljivanje nepravilnostima. Tačnije, obezbijeđen je pristup IMS online platformi, a u narednom periodu se očekuje realizovanje obuka za korišćenje pomenutog programa.

Sve aktivnosti definisane ovim akcionim planom su realizovane u predviđenim rokovima, a za aktivnosti koje nijesu realizovane u dosadašnjem periodu ili su djelimično realizovane, izvjesno je da će biti realizovane u budućnosti, a sve u svrhu postizanja prethodno pomenutih ciljeva, koji će doprinijeti uspostavljanju adekvatnog sistema za zaštitu finansijskih interesa EU.

mr Anja Pavličić
Samostalna savjetnica III u Odjeljenju
za suzbijanje nepravilnosti i prevara

Kana Tomašević

Uspostavljanje kontrolnog sistema i procedura u dunavskom transnacionalnom programu

UVOD: PROGRAMSKI KALENDAR I AKTIVNOSTI

Dunavski transnacionalni program, kao finansijski instrument, teži da kroz unapređenje teritorijalnih, ekonomskih i društvenih integracionih procesa, kao i kroz razvoj transnacionalnih partnerstava u oblastima koje su od strateškog značaja, doprinese koheziji, stabilnosti i konkurentnosti Dunavskog regiona. Prvi koraci ka uspostavljanju programa saradnje su napravljeni, pa je tako, početkom marta 2015. godine, program saradnje dostavljen Evropskoj komisiji, a već krajem marta iste godine, održan i prvi sastanak radne grupe kontrolora. Sredinom septembra objavljen je prvi poziv za dostavljanje projekata u okviru Dunavskog transnacionalnog programa, nakon čega je uslijedilo zvanično odobrenje programa. U toku je evaluacija dostavljenih predloga projekata iz prvog poziva, dok je ugovaranje predviđeno za period između septembra i novembra tekuće godine. Samim tim, prvi izvještaji bi na kontrolu mogli biti dostavljeni u periodu između maja i jula 2017.godine.

FINANSIJSKO UPRAVLJANJE U DUNAVSKOM PROGRAMU

Dunavski transnacionalni program, kao nastavak programa saradnje Jugoistočne Evrope, funkcionisaće po principu vodećeg partnera. Dakle, sve kontrolne, ali i ostale procedure, ići će preko vodećih partnera na projektima. Kontrolne procedure će biti harmonizovane, podržane odgovarajućim monitoring informacionim sistemom, a na programskom ni-

vou će biti definisani i svi potrebni obrasci. Takođe, postoji mogućnost simplifikacije procedura, kroz online dostavljanje dokumentacije.

Vremenski okvir za provjeru, kao i rokovi, definisani su Regulativama, ali i samim programom. Član 23 (stav 4) Regulative evropske teritorijalne saradnje, navodi: "Svaka zemlja članica treba da osigura da se troškovi od strane korisnika provjere u periodu od tri mjeseca nakon dostavljanja dokumentacije." Na nivou Dunavskog programa saradnje, definisani su šestomjesečni periodi izvještavanja, s tim što će prvi izvještajni period početi u mjesecu u kojem je sami projekat odobren. Vodeći partneri u istom pozivu za dostavljanje projekata imaju iste rokove za izvještavanje. Upravljačko tijelo u Budimpešti, po potrebi može uvesti i dodatni, tzv. interim rok za izvještavanje. Izvještaji o napretku, zajedno sa Zahtjevima za refundaciju sredstava, moraju biti dostavljeni Zajedničkom tehničkom sekretarijatu programa u okviru tri mjeseca od završetka izvještajnog perioda.

Nakon provjere troškova, kontrolno tijelo izdaje sertifikat o prihvatljivosti istih, odnosno Kontrolni sertifikat, čija forma je obavezujuća na programskom nivou. Kontrolni sertifikat biće generisan kroz monitoring informacioni sistem.

Kontrolni sertifikat se sastoji iz sljedećih dijelova:

Kontrolni sertifikat	Kontrolor daje detaljni prikaz izvršenih provjera, ali i sumu prihvatljivih troškova (ukupnu, ukupnu jevnu, doprinos Zajednice - ERDF ili IPA, državni doprinos).
Aneks "A": Kontrolni izvještaj	Kontrolni izvještaj sadrži detaljne nalaze administrativnih i provjera na licu mjesta.
Aneks "B": Kontrolna lista	Ovaj aneks sadrži provjere koje su izvršene vezano za prihvatljivost troškova.
Aneks "C": Rezime troškova	Aneks "C" daje rezime ukupne sume prihvatljivih troškova, po radnim paketima i budžetskim stavkama, rezime specifičnih troškova (ukoliko ih ima), kao i rezime neto prihoda koji su oduzeti od ukupne sume prihvatljivih troškova (takođe ukoliko ih ima).
Aneks "D": Lista troškova	Lista troškova daje prikaz validiranih troškova, po radnim paketima i budžetskim stavkama.

IMIS 2014-2020 MONITORING INFORMACIONI SISTEM

Član 122 Regulative EU, br. 1303/2013 kaže: „Zemlja članica je obavezna da, ne kasnije od 31. decembra 2015. godine, osigura da se sva komunikacija između korisnika i upravljačkog tijela, tijela za ovjeravanje, revizorskog i posredničkih tijela sprovodi elektronskim sredstvima razmjene podataka.“ U skladu sa ovim zahtjevom, za potrebe Dunavskog transnacionalnog programa, razvijen je IMIS 2014-2020 monitoring informacioni sistem, koji sadrži integrisani kontrolni modul, sačinjen od tzv. Front i Back Office-a.

Integrisani kontrolni modul izgleda ovako:

- Svaki projektni partner online priprema i dostavlja izvještaj Front Office-u;
- Proces validacije svaki kontrolor vrši u Back Office-u;
- Svaki projektni partner online dostavlja Kontrolni sertifikat vodećem partneru.

Prednosti ovakvog, integrisanog kontrolnog modula su sljedeće:

- Uniformisanost procedura za provjeru troškova (standardne kontrolne liste, obrasci, proces verifikacije u sistemu);
- Kraći vremenski period za validaciju: online dostavljanje partnerskih izvještaja i kontrolnih sertifikata;
- Nema papirnih verzija traženih dokumenata;
- Pregled verifikacionog procesa na svim nivoima.

PRIHVATLJIVI TROŠKOVI U OKVIRU PROGRAMA

U okviru Dunavskog transnacionalnog programa, prihvatljive su sljedeće kategorije troškova:

- 1) Troškovi osoblja: odnose se na troškove bruto zarada zaposlenih u instituciji koja je korisnik sredstava;
- 2) Kancelarijski i administrativni troškovi: odnose se na troškove iznajmljivanja kancelarija, kancelarijskog materijala, komunalija, održavanja, opravki, komunikacija, održavanja računa, međunarodnih transakcija i sl;
- 3) Troškovi putovanja i smještaja: obuhvataju troškove službenih putovanja osoba koje su u instituciji angažovane na realizaciji projekta;
- 4) Troškovi eksternih stručnjaka i usluga: odnose se na troškove usluga koje su direktno vezane za projekat, a izvršene od stručnjaka sa strane;
- 5) Troškovi opreme: obuhvataju troškove opreme nabavljene isključivo za potrebe projekta;
- 6) Investicije malog obima: troškovi investicija malog obima koje imaju transnacionalnu komponentu.

SLJEDEĆI KORACI U USPOSTAVLJANJU SISTEMA

Nakon preduzetih prvih koraka potrebnih za uspostavljanje sistema, potrebno je kontinuirano raditi na daljem razvijanju i usavršavanju kontrolnih procedura. U skladu sa tim, u godini koja je za nama, završeni su opisi kontrolnih sistema svake zemlje učesnice programa, kao i nacrti Kontrolnog vodiča i pratećih aneksa. Takođe, održan je još jedan, drugi po redu, sastanak radne grupe kontrolora, na kojem je bilo riječi o ključnim temama vezanim za prvi poziv za dostavljanje projekata.

Kana Tomašević,
načelnica Direkcije za kontrolu kvaliteta,
u Direktoratu za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći

Tamara Marković

Jadransko - jonski transnacionalni program saradnje 2014-2020

UVOD

Članstvo u Evropskoj uniji jedan je od glavnih crnogorskih spoljnopolitičkih ciljeva. Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u Uniji, korisnica je EU sredstava, koja se dodjeljuju kroz tzv. Instrument pretpristupne podrške (IPA), koji ima za cilj da pruži finansijsku podršku zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima za članstvo, kako u usvajanju, tako i u sprovođenju političkih, zakonodavnih, institucionalnih, socijalnih i ekonomskih reformi, neophodnih za punopravno članstvo u EU.

Za period 2014-2020. Evropska komisija kreirala je finansijski instrument poznat pod nazivom IPA II (Instrument pretpristupne pomoći II) koji je, u okviru ciljeva regionalne politike i teritorijalne saradnje, uslovio nastanak novih prekograničnih programa saradnje, koji će doprinijeti integraciji zemalja u programom zahvaćenim geografskim oblastima.

U okviru finansijske perspektive 2014-2020, Crna Gora učestvuje u 9 programa, i to: četiri bilateralna programa (sa Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Kosovom i Srbijom), dva trilateralna programa (Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora i Italija - Albanija - Crna Gora) i tri transnacionalna programa (Dunavskom, Mediteranskom i Jadransko-jonskom programu).

USPOSTAVLJANJE I MISIJA JADRANSKO-JONSKOG PROGRAMA

Tokom proteklog perioda intenzivno se radilo na pripremi Jadransko-jonskog transnacionalnog programa saradnje, u čijem radu su učestvovali predstavnici nadležnih institucija svih zemalja učesnica programa, predstavnici Delegacija Evropske unije, kao i predstavnici Evropske komisije. Izvršene su analize potreba, definisana programska teritorija i određeni prioriteti u okviru kojih će biti finansirani projekti.

Jadransko-jonski program transnacionalne saradnje za period 2014-2020. godine Evropska komisija usvojila je u oktobru 2015. godine. Doprinos dugoročnom razvoju jadransko-jonske oblasti, kroz poboljšanje i jačanje saradnje između zemalja učesnica programa, korišćenjem prednosti bogatih prirodnih, kulturnih i ljudskih resursa koji okružuju Jadransko i Jonsko more, opšti je cilj Jadransko-jonskog transnacionalnog programa saradnje.

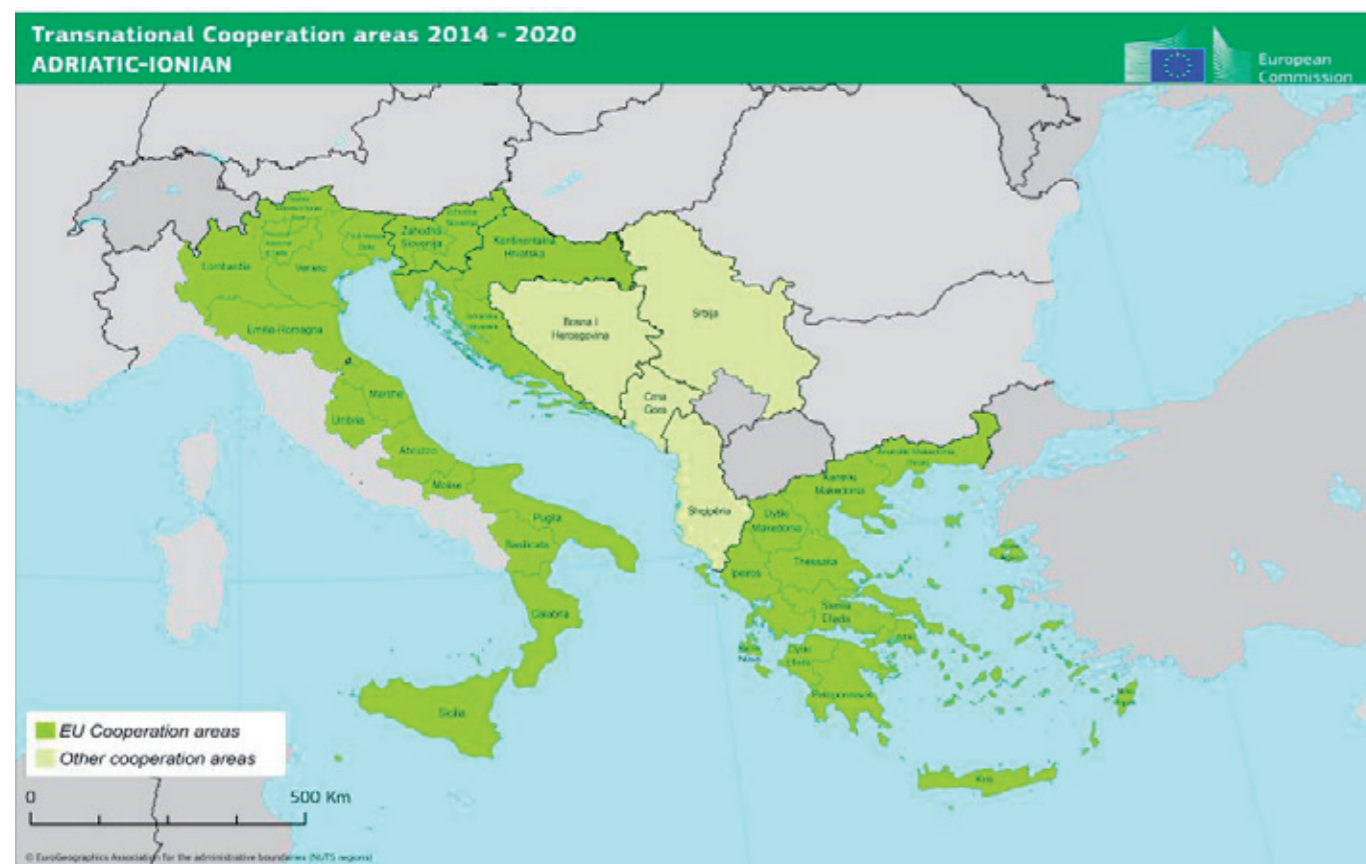
Program ima za cilj da pruži podršku projektima transnacionalne saradnje koji jačaju ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu integraciju u jadransko-jonskom regionu. Program je usmjeren na podsticanje inovacija, očuvanje životne sredine, kao i unapređenje povezanosti jadransko-jonske regije.

PROGRAMSKA TERITORIJA I BUDŽET

Teritorijalno posmatrano, Jadransko-jonski transnacionalni program ima svoje korijene u dva programa iz prethodne finansijske perspektive: IPA Jadranskom prekograničnom programu saradnje i programu Jugoistočna Evropa 2007-2013. Teritorija Jadransko-jonskog programa poklapa se sa geografskom oblašću koju obuhvata EU Strategija za Jadransko-jonski region i koju naseljava više od 70 miliona stanovnika.

Jadransko-jonski program obuhvata u potpunosti ili djelimično teritorije osam zemalja, koje su ujedno i članice Jadransko-jonske strategije, i to: četiri zemlje članice EU (Grčka, Hrvatska, Italija i Slovenija) i četiri zemlje sa statusom kandidata, odnosno potencijalnog kandidata za članstvo u EU (Crna Gora, Srbija, Albanija, Bosna i Hercegovina).

Slika 1. Teritorija Jadransko-jonskog transnacionalnog programa¹

Kao što je prikazano na slici 1, programski prihvatljiva teritorija obuhvata oblasti oko Jadranskog i Jonskog mora, i to: 12 regija i 2 provincije u Italiji (**Abruzzo, Molise, Puglia, Basilicata, Calabria, Sicilia, Provincia Autonoma di Trento e Provincia Autonoma di Bolzano/Bozen, Veneto, Friuli-Venezia Giulia, Lombardia, Emilia-Romagna, Umbria, Marche**), 13 regija u Grčkoj (**Anatoliki Makedonia, Thraki, Kentriki Makedonia, Dytiki Makedonia, Thessalia, Ipeiros, Ionia Nisia, Dytiki Ellada, Sterea Ellada, Peloponnisos, Attiki, Voreio Aigaiio, Notio Aigaiio, Kriti**), po dvije regije u Sloveniji (**Vzhodna Slovenija, Zahodna Slovenija**) i Hrvatskoj (**Jadranska Hrvatska, Kontinentalna Hrvatska**), kao i teritorije Crne Gore, Srbije, Albanije i Bosne i Hercegovine.

Ukupan budžet Jadransko-jonskog transnacionalnog programa za period 2014-2020 iznosi 117.918.198 eura, od čega će iz Evropskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) biti izdvojeno 83.467.729 eura, 15.688.887 eura će biti obezbijedeno iz Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA II), dok ostatak u iznosu 18.761.582 eura predstavlja nacionalno kofinansiranje zemalja učesnica programa².

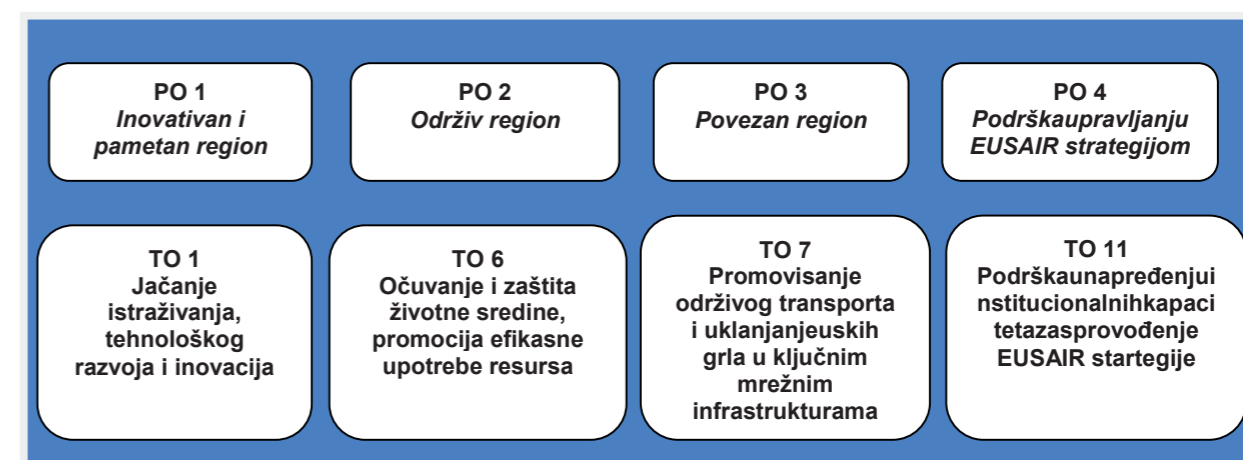
PRIORITETNE OSE I SPECIFIČNI CILJEVI PROGRAMA

Tematski prioriteti u operativnim programskim dokumentima Jadransko-jonskog transnacionalnog programa definirani su u skladu sa teritorijalnom analizom programske oblasti, relevantnim strategijama EU (u prvom redu Jadransko-jonskom strategijom), identifikovanim prioritetima zemalja učesnica programa, kao i iskustvima stečenim u programima iz finansijske perspektive 2007-2013. Prioriteti Jadransko-jonskog programa identifikovani su tokom procesa programiranja, koji je uključio niz konsultacija zainteresovanih aktera, kako programa, tako i šire. Prilikom definisanja istih, uzete su u obzir teritorijalne specifičnosti jadransko-jonskog područja, kao i potrebe zemalja obuhvaćenih navedenim geografskim područjem.

Jadransko-jonski transnacionalni program saradnje sadrži četiri prioritetne ose, u okviru kojih će biti finansirani projekti, koji treba da doprinesu ostvarenju programom utvrđenih tematskih i specifičnih ciljeva, a čije će ostvarenje u krajnjem doprinijeti rastu i razvoju jadransko-jonskog regiona.

Slika 2. Prioritetne ose i tematski ciljevi Jadransko-jonskog transnacionalnog programa

Kao što je prikazano na slici 2, tematski okvir Jadransko-jonskog transnacionalnog programa obuhvata četiri tematska cilja, i to:

1. <http://www.adrioninterreg.eu/index.php/partners/>

2. Programski dokument „Interreg V-B Adriatic-Ionian cooperation programme 2014-2020 - Citizens Summary”, str. 3 (dostupna na: http://www.ervet.it/adrion/wp-content/uploads/2015/07/Adrion_-_Citizens-Summary-2015_09_04.pdf)

- Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija;
- Očuvanje i zaštita životne sredine, kao i promocija efikasne upotrebe resursa;
- Promovisanje održivog transporta i uklanjanje uskih grla u ključnim mrežnim infrastrukturnama;
- Podrška u sprovođenju Jadransko-jonske regionalne strategije.

Gore navedeni tematski ciljevi dio su četiri prioritete ose, definisane Operativnim programom za Jadransko-jonski transnacionalni program. Prioritetne ose u okviru kojih će, tokom perioda trajanja programa, biti finansirani projekti su:

- Prioritetna osa 1: **Inovativan i “pametna” region;**
- Prioritetna osa 2: **Održiv region;**
- Prioritetna osa 3: **Povezan region;**
- Prioritetna osa 4: **Podrška upravljanju Strategijom EU za Jadransko-jonski region.**

Prioritetna osa 1 odnosi se na podsticanje inovacionih kapaciteta u jadransko-jonskoj oblasti sa ciljem postizanja “pametnog” i održivog rasta, dok je prioritetna osa 2 usmjerena na zaštitu i unapređenje prirodnih i kulturnih resursa jadransko-jonske oblasti. Prioritetna osa 3 odnosi se na saradnju u oblasti transporta sa ciljem bolje povezanosti regiona jadransko-jonske oblasti, dok prioritetna osa 4 podrazumijeva podršku upravljanju i sprovođenju EUSAIR strategije (Strategije EU za Jadransko-jonsku regiju). Specifični ciljevi, razvijeni u okviru pomenutih prioriteta, prikazani su u tabeli u nastavku.

Tabela 1. Prioritetne ose i specifični ciljevi Jadransko-jonskog transnacionalnog programa

Prioritetna osa	Specifični ciljevi
1. Inovativan i “pametna” region	1.1 Podrška razvoju regionalnog inovacionog sistema za jadransko-jonsku oblast
2. Održiv region	2.1. Promovisanje održive valorizacije i očuvanja prirodnog i kulturnog naslijeđa, kao resursa za rast u jadransko-jonskoj oblasti
	2.2. Pобољшanje transnacionalnih kapaciteta za zaštitu životne sredine, smanjenje fragmentacije i očuvanje eko-sistemskih usluga u jadransko-jonskoj oblasti
3. Povezan region	3.1. Pобољшanje kapaciteta za integrisani transport, usluge mobilnosti i multimodalnost u jadransko-jonskoj oblasti
4. Podrška upravljanju Strategijom EU za Jadransko-jonski region	4.1. Podrška koordinaciji i sprovođenju Jadransko-jonske strategije kroz unapređenje institucionalnih kapaciteta javne uprave i ključnih aktera u procesu sprovođenja zajedničkih prioriteta

Osim prethodno navedenih prioriteta, u okviru Jadransko-jonskog programa uspostavljena je i prioritetna osa 5 - Tehnička podrška. Tehnička podrška biće usmjerena na aktivnosti koje će doprinijeti efikasnom upravljanju i sprovođenju Jadransko-jonskog transnacionalnog programa saradnje.

Za svaku prioritetnu osu, opredijeljen je i određen iznos sredstava (tabela 2).

Tabela 2. Raspodjela budžeta programa po prioriteta osama

Prioritetna osa	EU budžet (ERDF+IPA) (€)	Nacionalno ko-finansiranje (€)	Ukupan budžet (€)
1	19.691.658,00	3.475.815,00	23.167.473,00
2	45.472.376,00	8.024.538,00	53.496.914,00
3	17.708.524,00	3.125.034,00	20.833.558,00
4	9.775.995,00	1.725.176,00	11.501.171,00
5	6.508.063,00	2.411.019,00	8.919.082,00
	99.156.616,00	18.761.582,00	117.918.198,00

Kao što se može vidjeti u prethodnoj tabeli, najviše sredstava opredijeljeno je za projekte koji će biti sprovedeni u okviru prva tri prioriteta.

STRUKTURA PROGRAMA

Sa ciljem adekvatnog upravljanja i sprovođenja Jadransko-jonskog transnacionalnog programa, uspostavljene su odgovarajuće strukture. Strukture programa, zadužene za upravljanje i realizaciju navedenog programa, smještene su u Italiji (**Regione Emilia Romagna, Bologna**) i čine ih:

- Upravljačko tijelo (**Managing Authority**), odgovorno za cjelokupno upravljanje i implementaciju programa u skladu sa principima zdravog finansijskog upravljanja;
- Tijelo za ovjeravanje (**Certifying Authority**), odgovorno za procedure refundacije utrošenih sredstava;
- Zajednički sekretarijat (**Joint Secretariat**), zadužen za pružanje podrške Upravljačkom tijelu u vezi sa implementacijom programa;
- Revizorsko tijelo (**Audit Authority**), odgovorno za provjeru pravilnog funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole u okviru programa.

Pored navedenih struktura, na nivou programa formiran je i Odbor za praćenje (**Monitoring Committee**), koga sačinjavaju predstavnici svih zemalja učesnica programa. Takođe, na nacionalnom nivou se uspostavljaju kontrolno tijelo, zaduženo za provjeru prihvatljivosti troškova, kao i tzv. „kontakt tačke“ (**National contact points**), u okviru strukture odgovorne za koordinaciju programa na nivou zemlje učesnice programa.

ZAKLJUČAK

Iskustva stečena kroz realizaciju projekata u okviru programa prekogranične i transnacionalne saradnje iz finansijske perspektive 2007-2013 predstavljaju dobru polaznu osnovu za uspješnu implementaciju novih transnacionalnih programa. Kako će teći sprovođenje projekata u okviru Jadransko-jonskog transnacionalnog programa i implementacija programa uopšte, ostaje da se vidi, budući da je u toku postupak evaluacije aplikacija pristiglih u okviru prvog poziva za dostavljanje predloga projekata. Očekuje se da će projekti koji budu odobreni u okviru Jadransko-jonskog transnacionalnog programa doprinijeti boljoj teritorijalnoj, ekonomskoj i institucionalnoj saradnji zemalja jadransko-jonskog područja i pospješiti stvaranje novih formi integracija između istih. Takođe, važno je istaći da su iskustva, koja crnogorske institucije stiču učestvom u prekograničnim i transnacionalnim programima saradnje, od izuzetnog značaja za buduće pravilno korišćenje sredstava iz strukturnih fondova EU, koji će Crnoj Gori biti dostupni nakon pristupanja Uniji.

mr Tamara Marković,
samostalna savjetnica III za finansije
u Direktoratu za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU)

Jasna Ilić Bošković

Godišnja izjava o upravljanju nacionalnog službenika za ovjeravanje

Nacionalni službenik za ovjeravanje, u skladu sa zahtjevima propisanim u IPA II Implementacionoj Uredbi, je u obavezi da izda Godišnju izjavu o upravljanju. Ova Izjava predstavlja garanciju da sistem finansijskog upravljanja i unutrašnje kontrole IPA fondovima funkcioniše u skladu sa kriterijumima definisanim od strane Evropske komisije. To znači da Nacionalni službenik za ovjeravanje garantuje zakonitost i ispravnost finansijskog upravljanja, odnosno nastalih troškova, kao i efektivno i efikasno funkcionisanje sistema unutrašnje kontrole.

Godišnja izjava o upravljanju se izrađuje za svaki program, za koji je potpisan Finansijski sporazum u okviru IPA perspektive II, pojedinačno.

Potpisana Izjava se dostavlja nadležnim Generalnim direktoratima, u formi propisanoj Okvirnim sporazumom za IPA perspektivu II (Aneks C), najdalje do 15. februara tekuće godine, za prethodnu godinu. Kopije Izjave dostavljaju se i Nacionalnom IPA koordinatorskom i glavnom revizoru Revizorskog tijela.

Pored ove Izjave, Nacionalni službenik za ovjeravanje je u obavezi da dostavi:

1. Rezime izvještaja svih unutrašnjih revizija (ovaj Izvještaj obuhvata sve pojedinačne nalaze za svako IPA tijelo, koje je bilo predmet revizije, odnosno Jedinice unutrašnje revizije. Izvještaj su u obavezi da izrade službenici u Direkciji za Nacionalni fond.) i

2. Godišnji finansijski izvještaj, u skladu sa Finansijskim sporazumom (ovaj Izvještaj predstavlja jasan pregled potvrđenih troškova i izvršenih plaćanja, kojeg su u obavezi da izrade službenici u Direkciji za Nacionalni fond).

Kako bi se pružile garancije, izdavanju Godišnje izjave o upravljanju prethode određene kontrole i provjere koje sprovode službenici Direkcije za Nacionalni fond. S tim u vezi, pored gore navedene dokumentacije, relevantnim Generalnim direktoratima Evropske komisije se dostavlja i Izvještaj o sprovedenim kontrolama, za godinu za koju

se izdaje Izjava. Ovaj Izvještaj obuhvata analizu svih Izvještaja s kontrola na licu mjesta, kao i analizu praćenja otklanjanja nalaza. Pored navedenog, Izvještaj obuhvata i rezime Izvještaja o nepravilnostima.

Službenici u Direkciji za Nacionalni fond su, pored ostalog, u obavezi da pruže podršku i dostave neophodne informacije Nacionalnom službeniku za ovjeravanje tj. da dostave dokumentaciju koja detaljno opisuje stanje, procese, procedure i sprovedene kontrole unutar Operativne strukture za svaki pojedinačni program. Nacionalnom službeniku za ovjeravanje time se pruža uvjerenje da je pravni i institucionalni okvir funkcionalan i efikasan.

Dodatno, Nacionalni službenik za ovjeravanje nadgleda sve operacije sistema unutrašnjih kontrola, vezano za implementaciju IPA II i za Finansijske sporazume datog programa, prati nalaze i mišljenja iz Izvještaja Revizorskog tijela, analizira sve Izvještaje o nepravilnostima

(kvartalne izvještaje i izvještaje po učinku).

Uzimajući u obzir činjenicu da su, u decembru 2015. godine, potpisani Finansijski sporazumi za **Akcionni program 2014** i programe **Prekogranične saradnje Crna Gora-Kosovo** i **Crna Gora-Albanija**, sva IPA tijela u okviru ovih programa su u obavezi da sprovedu njegove odredbe, kao i odredbe predviđene Okvirnim sporazumom i priručnicima. To znači da je Nacionalni službenik za ovjeravanje u februaru 2016. godine bio u obavezi da dostavi Godišnje izjave o upravljanju za sve navedene programe.

Krajem 2015. godine, službenici u Direkciji za Nacionalni fond su izradili i dostavili Smjernice, koje sadrže metodologiju, faze i vremenski okvir koji treba da bude ispoštovan tokom procesa izrade Godišnje izjave o upravljanju, zatim, Upitnik o samoprocjeni kojeg ispunjavaju svi rukovodioci IPA tijela pojedinačno, kao i dokumentaciju koju je neophodno dostaviti.

Svi rukovodioci IPA tijela, na osnovu sprovedene samo-procjene, utvrđuju da li je unutar njihove institucije uspostavljen sistem finansijskog upravljanja i kontrole, u skladu sa zahtjevima Evropske komisije.

Nakon popunjavanja Upitnika i sprovedene samoprocjene, rukovodioci IPA tijela su potpisali Godišnju izjavu o upravljanju, koju su bili u obavezi da dostave Nacionalnom službeniku za ovjeravanje do 31. januara 2016. godine, u slučaju Akcionih programa.

Što se tiče programa Prekogranične saradnje, gdje postoji rukovodilac Operativne strukture, rukovodioci IPA tijela potpisani Godišnju izjavu o upravljanju sa pratećom dokumentacijom bili su u obavezi da dostave rukovodiocu Operativne strukture do 15. januara 2016. godine.

Na osnovu pristiglih Izjava, uvida u prateću dokumentaciju, rukovodilac Operativne strukture je potpisao Godišnju izjavu o upravljanju, čime je dao garanciju da Operativna struktura funkcioniše u skladu sa definisanim pravilima i kriterijumima.

Svoju, kao i Izjave rukovodilaca IPA tijela, sa pratećom dokumentacijom rukovodilac Operativne strukture bio je u obavezi da dostavi Nacionalnom službeniku za ovjeravanje do 31. januara 2016. godine. Time su finalizovane aktivnosti i obaveza IPA tijela.

Nakon dostavljanja dokumentacije iz Smjernica, službenici Direkcije za Nacionalni fond pristupili su analizi i procjeni efikasnosti i efektivnosti sistema. S tim u vezi, sprovedena je administrativna kontrola dokumentacije, odnosno izrađena je Analiza uspjehnosti sprovedenog procesa izdavanja Godišnje izjave o upravljanju za 2015. godinu.

Pored dokumentacije koja je tražena u Smjernicama, službenici Direkcije za Nacionalni fond u obavezi su da detaljno izanaliziraju i Zahtjeve za sredstvima (ukoliko postoje), Izvještaje sa sprovedenih kontrola (administrativne i kontrole na licu mjesta), Izvještaje Jedinica unutrašnjih revizija, Izvještaje eksternih revizija, Godišnje revizorsko mišljenje i Godišnji revizorski izvještaj (ukoliko postoje), Registar nepravilnosti, Registar izuzetaka od uspostavljenih procedura, Indikatore ključnih performansi i ostala relevantna dokumenta.

Takođe, službenici su bili u obavezi da se uvjere u funkcionalnost Operativne strukture, poštovanje definisanih procedura, adekvatan broj zaposlenih, poštovanje principa podjele dužnosti, upoznatost sa pravilima i da, na osnovu tih nalaza, kao i saznanja koja su imali tokom

2015. godine, Nacionalnom službeniku za ovjeravanje pripreme Godišnju izjavu o upravljanju, zajedno sa pratećom dokumentacijom, kao i dokaze o svemu navedenom.

Rezultat svih aktivnosti je pozitivna procjena Nacionalnog službenika za ovjeravanje o funkcionisanju sistema u slučaju IPA tijela za sve programe IPA perspektive II i podnošenje Godišnje izjave o upravljanju, sa obaveznom pratećom dokumentacijom, nadležnim Generalnim direktoratima Evropske komisije. Dokumentacija je poslata, čime je ova obaveza ispunjena. Nacionalni službenik za ovjeravanje će u dogledno vrijeme dobiti mišljenje Evropske komisije na sam proces izrade Godišnje izjave o upravljanju.

U slučaju da Nacionalni službenik za ovjeravanje nije siguran u efikasnost i efektivnost sistema unutrašnjih kontrola kao i u ispravnost i tačnost nastalih transakcija, u obavezi je da informiše Evropsku komisiju o razlozima i potencijalnim posledicama, kao i o akcijama koje će biti preduzete, kako bi se zaštitili interesi Evropske Unije, što do sada nije bio slučaj kada se radi o Crnoj Gori.

Jasna Ilić-Bošković
samostalna savjetnica III u Direkciji za Nacionalni fond
u Direktoratu Državnog trezora

Marija Goranović

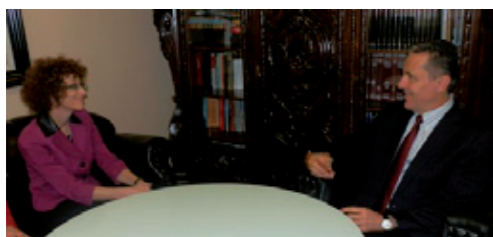
Aktivnosti ministra finansija u periodu od 01. januara do 31. marta 2016. godine

21.01.2016. godine - Izjava ministra finansija dr Radoja Žugića nakon sjednice Vlade Crne Gore povodom usvajanja Pregleda i analize ostvarenja izvornih prihoda od 2013. do 2015. godine

„...U prethodnom periodu, odnosno u mandatu aktuelne Vlade, ostvarili smo prosječnu stopu rasta bruto društvenog proizvoda od 3,1 procenat, a istovremeno, kroz brojne mjere fiskalne konsolidacije, posebno na prihodnoj

strani budžeta, ostvarili prosječno godišnje povećanje stepena naplate javnih prihoda od 16, 1 procenat, ili ukupno u trogodištu oko 48 posto. Riječ je o snaženju naplate javnih prihoda koje u apsolutnom izrazu iznosi 543,1 milion eura, što je značajno više nego u odnosu na baznu 2012. godinu. Riječ je o novcu kojim je podstaknut element stabilnosti, liječenja nekih ranjivosti, ali i element koji ukazuje da je neophodno nastaviti proces fiskalne konsolidacije kroz donošenje novih mjera i smanjivanje neracionalne javne potrošnje na rashodnoj strani, u cilju dovođenja tekuće potrošnje u dijelu deficita budžeta do ravnoteže. 2015. godine smo gotovo dosegli taj nivo, a 2016. je godina kada se mora ostvariti ravnoteža u tekućoj, ali i dozvoljeni deficit u kapitalnoj potrošnji, koji podrazumijeva generisanje novih radnih mjesta i većih stopa rasta koje će osigurati održivije javne finansije i ekonomsku stabilnost. Moramo raditi na snaženju svih prihodnih institucija i regulatornog okvira, kako bismo nastavili pozitivan trend koji će sasvim sigurno dovesti do ostvarenja svih ciljeva fiskalne politike u narednom periodu”.

21.01.2016. godine - Jačanje saradnje sa Svjetskom bankom

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa direktorkom Svjetske banke za zemlje Jugoistočne Evrope Elen Goldstin i šeficom kancelarije za BiH i Crnu Goru Tatianom Proskuryakovom. Povod sastanka odnosio se na usaglašavanje šire agende buduće saradnje Crne Gore i Svjetske banke u okviru novog Okvira partnerstva, a koja će biti bazirana na dosadašnjim rezultatima i angažmanu te finansijske intitucije u našoj zremli. Naglašavajući da je postignut visok stepen harmonizacije Vladinih politika sa onim što su indikativni programski prioriteti Svjetske banke za naredni period, ministar Žugić je apostrofirao važnost zajedničkog djelovanja u cilju stvaranja boljih uslova života za sve građane Crne Gore. Uz konstataciju da odnos crnogorskih institucija i Svjetske banke karakterše visokog nivo obostrane posvećenosti, razumijevanja i podrške, sagovornici su se načelno usaglasili oko mjera koje treba preduzeti u cilju povećanja otpornosti domaće ekonomije na eksterne šokove, smanjivanje nezaposlenosti i regionalnih razlika, te olakšavanje razvoja privatnog sektora. Ukupan prikaz trenutnog stanja crnogorske ekonomije i analiza prioriternih sektora razvoja društva biće prikazan u okviru Sistemske dijagnostike za Crnu Goru, koja će predstavljati temelj za kreiranje Okvira partnerstva Svjetske banke u našoj zemlji za naredni petogodišnji period.

01.02.2016. godine - Socijalni dijalog važna komponenta demokratskog društva

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa ministarkom rada i socijalnog staranja g-đom Zoricom Kovačević.

vić, predsjednikom Unije slobodnih sindikata Crne Gore g-dinom Srđom Kekovićem i generalnom sekretarkom Unije poslodavaca g-đom Suzanom Radulović. Sastanak je bio prilika da se razmotri ideja o izgradnji Kuće socijalnog dijaloga, koja bi pod istim krovom objedinila sve socijalne partnere i time doprinijela efikasnijem poslovanju i jedinstvenijem pristupu u rješavanju pitanja od društvenog značaja. S obzirom na to da bi ovaj projekat podrazumijevao zajedničku angažovanost Unije poslodavaca, sindikata, Socijalnog savjeta, Fonda rada, Agencije za mirno rješavanje, neophodno je iznalaženje adekvatnog prostornog rješenja koje bi odgovorilo svim materijalnim i tehničkim zahtjevima i potrebama poslovanja svih navedenih subjekata. Imajući u vidu značaj promocije socijalnog dijaloga, ministri su iskazali spremnost da, u domenu svojih nadležnosti, pruže punu podršku kako bi se, u što kraćem roku, uspješno realizovao pomenuti projekat.

03.02.2016. godine - Posjeta ekonomskog savjetnika ambasade Francuske

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu ekonomskog savjetnika ambasade Francuske u Srbiji, g-dina Žan-Pjer Gastoa. Sastanak je bio prilika da se gost upozna sa ostvarenim nacionalnim ekonomskim dostignućima u prethodnom periodu, kroz prizmu pozitivnih fiskalnih i makroekonomskih parametara. U tom smislu, ministar Žugić posebno je apostrofirao da je Vlada, u svom trogodišnjem mandatu, napravila snažan iskorak u naplati javnih prihoda, povećala stope ekonomskog rasta, a sve u funkciji veće održivosti i stabilnosti javnih finansija. Govoreći u svijetlu budućih planova, ministar Žugić je ukazao na potrebu kontinuirane konsolidacije rashodne strane budžeta, u skladu sa principima racionalne i odgovorne potrošnje javnih sredstava, a koje moraju sprovođiti sve grane vlasti. Pohvaljujući pozitivne pomake naše zemlje u svim sferama ekonomije, g-din Gasto je iskazao spremnost pružanja doprinosa Francuske razvoju potencijala Crne Gore, u domenima zajedničkog interesa.

04.02.2016. godine - Reforma poreske administracije značajan segment saradnje sa Svjetskom bankom

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa predstavnicima Svjetske banke, g-đom Šilpom Pradan i g-dinom Vajatom Grantom. Cilj sastanka bio je nastavak razgovora o podršci Svjetske banke u procesu modernizacije poreske administracije u Crnoj Gori. Tim povodom Zahvaljujući se na kontinuiranoj posvećenosti Ministarstva finansija reformi poreske administracije, g-đa Pradan je kazala da se radi o kompleksnom projektu koji će, između ostalog, podrazumijevati optimizaciju i poboljšavanje funkcionalnosti i efikasnosti procedura i procesa rada Poreske uprave, a sve kroz primjenu najbolje globalne prakse. Navedeno uključuje i pomoć Svjetske banke u oblasti upravljanja rizicima, revizije, poreske kontrole i discipline, kao i poreske inspekcije. Ključni fokus planiranog projekta je jačanje upravljanja informacijama koje su potrebne za efikasnu poresku upravu. U tom smislu, planirano je potpuno integrisanje IT sistema kroz nabavku novog, komercijalnog, tržišno dostupnog softvera. Prepoznajući potrebu i značaj što bržeg uspostavljanja funkcionalnijeg, operativnijeg i stabilnijeg poreskog sistema, ministar Žugić je posebno akcentovao potrebu osmišljavanja projektnog dizajna koji bi, u svim segmentima, bio prilagođen nacionalnim uslovima poslovanja poreskog sektora, a koji istovremeno ne bi predstavljao teret po državne finansije. Imajući u vidu da su se sagovornici usaglasili oko glavnih karakteristika saradnje u ovom domenu, dogovoreno je da se u narednom periodu konkretizuju dalji koraci, a sve u cilju što brže i uspješnije implementacije projekta.

10.02.2016. godine - Restitucija važan segment vladavine prava

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa ambasadorom Sjedinjenih Američkih Država u Crnoj Gori, g-

đom Margaret Ueharom kako bi se osvrnuli na postojeća otvorena pitanja u oblasti restitucije, a koja se tiču imovine američkih državljana na teritoriji naše zemlje.

Imajući u vidu da okončanje preostalih obaveza po osnovu restitucije znači i korak dalje u reformi crnogorskog društva na polju snaženja vladavine prava, ministar Žugić je iskazao spremnost da, u okviru svojih nadležnosti, pruži doprinos uspješnom rješavanju pomenutih pitanja. Zahvaljujući se na proaktivnom pristupu kada je navedena tematika u pitanju, ambasadorka Uehara je iskazala uvjerenje da će saradnja sa crnogorskim instucijama, i u ovom dijelu, biti uspješna i zadovoljavajuća za sve interesne strane.

11.02.2016. godine - Izjava ministra finansija dr Radoja Žugića nakon sjednice Vlade Crne Gore povodom donošenja Predloga uredbe o postupku naplate poreskih potraživanja imovinom poreskih obveznika

„...Pravni osnov za donošenje Predloga uredbe o postupku naplate poreskih potraživanja imovinom poreskih obveznika, dat je u članu 17 Zakona o budžetu, kojim je definisano da se u 2016. godini, do nivoa od 10 miliona eura, može naplatiti poresko potraživanje imovinom poreskih dužnika. Kroz navedeni akt, data je i struktura imovine koja prije svega mora biti funkcionalna, i koja će se cijeliti sa dva aspekta, i to: da bude u funkciji Države i državnih organa, kao i da se ovom naplatom ostvare uštede

koje se tiču prije svega plaćanja zakupa od strane državnih organa. Proces naplate vrši se na inicijativu Poreske uprave, zatim se pomenuta inicijativa dostavlja međuresorskoj radnoj grupi koju formira ministar finansija, a koja ocjenjuje cjelishodnost predloga, a dalje, konačnu odluku donosi Vlada Crne Gore. Mislim da ćemo ovom Uredbom uspjeti da naplatimo poreska potraživanja prije svega kod onih poreskih dužnika koja su solventna a nijesu likvidna, i na taj način ostvariti najvažnije ciljeve Uredbe, a to su povećanje ušteda i funkcionalnosti“.

24.02.2016. godine - Posjeta Svjetske banke

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa šeficom kancelarije Svjetske banke za Crnu Goru, g-đom Tatianom Proskuryakovom, kako bi dodatno precizirali okvir naredne petogodišnje saradnje. U tom kontekstu, u susret novoj Strategiji Svjetske banke za našu zemlju, g-đa Proskuryakova predstavila je glavne fokusne oblasti zajedničkog djelovanja, koje se u najvećem dijelu tiču makroekonomске stabilnosti i otpornosti na eksterne šokove, kao i omogućavanja inkluzivnog pristup ekonomskim šansama. Pored projekata koji su već započeti i koji se sprovode planiranom dinamikom, u načelu je dogovoreno širenje saradnje u segmentima povećanja efikasnosti javnih finansija i fiskalne konsolidacije u okviru prvog stuba strategije, i podrška u oblasti kvalifikacija, tržišta rada, održivog turizma kao i podsticanje privatnih ulaganja i otvaranja radnih mjesta u ključnim sektorima u okviru drugog stuba podrške. Imajući u vidu da su se sagovornici usaglasili oko glavnih aspekata saradnje, dogovoreno je da se o konkretnim koracima razgovara kroz interakcije u narednom periodu.

26.02.2016. godine - Izjava ministra finansija dr Radoja Žugića nakon sjednice Komisije za suzbijanje sive ekonomije

„...Sjednici su prisustvovali svi zainteresovane subjekti i imali smo sadržajan i veoma ozbiljan rad na suzbijanju sive ekonomije koja utiče na lojalnost konkurencije ali i

na održivost javnih finansija kroz naplatu, kontrolu i razrez javnih prihoda.

Crna Gora je u prethodnom periodu imala adekvatnu fiskalnu konsolidaciju, ali radila i na sužavanju zone sive ekonomije, zbog čega smo ostvarili povećan stepen naplate javnih prihoda prosječno godišnje, za 2013, 2014 i 2015. godinu od 16,2 procenta, ili u apsolutnom izrazu, ostvarili smo oko 550 miliona eura novih javnih prihoda u odnosu na baznu 2012. godinu. Riječ je o ogromnom novcu, ali, sa druge strane, čini mi se da smo mogli i morali raditi malo više na konsolidaciji na rashodnoj strani budžeta, S obzirom na to da je zona sive ekonomije i dalje prisutna, procjene o njenom obimu variraju zavisno ko radi ankete i analize, neophodno je da u narednom periodu, kroz snaženje institucija i donošenje nove regulacije, naplatimo nove javne prihode, ali i da kroz domaćinsko poslovanje napravimo uštede i u samom budžetu, i to kroz poštovanje četiri osnovna principa: transparentnost, potpuna neselektivnost, nulta stopa tolerancije i poštovanje kompanija koje imaju potencijala za oporavak“.

09.03.2016. godine - Prisustvo turskih investitora od velikog značaja za ekonomiju Crne Gore

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u prvu posjetu novog ambasadora Republike Turske u Crnoj Gori, g-dina Serhata Galipa. Sastanak je bio prilika da se sagovornici

osvrnu na uspješnu saradnju u oblasti ekonomije, turizma, bankarstva i finansija, te da razgovaraju na temu potencijalnih budućih projekata u segmentima od zajedničkog interesa. Prepoznajući širok prostor za dodatna ulaganja turskih investitora u više grana crnogorske privrede, g-din Galip je posebno apostrofirao značaj realizacije onih projekata koji su usmjereni na smanjenje nezaposlenosti i ravnomjerniji regionalni razvoj naše zemlje. Iskazujući zadovoljstvo postignutim uspjehom u svim domenima zajedničkog djelovanja, ministar Žugić je izrazio uvjerenje da će se tokom mandata novog ambasadora, očuvati i dodatno osnažiti već postavljeni temelji partnerskih, ali i prijateljskih odnosa Crne Gore i Turske, koje karakteriše plodotvorna saradnja i visok stepen međusobnog uvažavanja.

10.03.2016. godine - Jačanje bilateralnih odnosa Crne Gore i Holandije

Ministar finansija dr Radoje Žugić i nerezidentni ambasador Kraljevine Holandije za Crnu Goru, g-din Henk van den Dool, potpisali su Memorandum o razumijevanju o tehničkoj saradnji kojim se omogućava nastavak saradnje dvije zemlje kroz implementaciju bilateralnih programa. U tom smislu, posjetom holandskih eksperata našim institucijama u narednih nekoliko mjeseci, preciznije će se definisati sadržaj programa prioritetne podrške, a sve sa ciljem koncipiranja konkretnih tema koje zahtijevaju sticanje dodatnih znanja i razmjenu iskustava, kao i pripremanje terena za implementaciju reformi koje će se sprovesti u dužem vremenskom roku.

Ministar Žugić iskoristio je priliku da ovim putem još jednom istakne značaj unapređivanja i jačanja veza sa Holandijom, koja predstavlja dobar primjer uspješnog sprovođenja ukupnih ekonomskih politika i društvenih aktivnosti. Riječ je o državi koja se, kako je dodao ministar Žugić, u prethodnom periodu pokazala kao dragocjen partner naše zemlje, kako u podršci procesima EU i NATO integracija, tako i u snaženju fiskalnih i monetarnih instrumenata.

Pohvaljujući napore naše zemlje u ispunjavanju EU agende, ambasador van den Dool istakao je da Crna Gora može biti uzor u regionu sa aspekta napretka u pregovora, te da će podrška zemlje koju predstavlja i u narednom periodu biti na kursu sticanja punopravnog članstva u EU i NATO-u.

30.03.2016. godine - Posjeta ambasadorke Poljske

Ministar finansija dr Radoje Žugić ugostio je ambasadorku Republike Poljske u Crnoj Gori, g-đu Irenu Tatarzinsku. Prenoseći tople riječi dobrodošlice, ministar Žugić se osvrnuo na uspješne bilateralne odnose dviju zemalja, a koji su potvrđeni kroz kvalitetnu saradnju u oblasti ekonomije i politike, ali i djelovanje na polju unaprijeđenja kulturne razmjene. Tim povodom, ministar Žugić je iskazao posebnu zahvalnost na kontinuiranoj podršci Poljske u integracijskim procesima naše zemlje, čime je dodatno osnažena zajednička vizija proširene Evrope. Ističući da je saradnja sa Crnom Gorom tradicionalno bazirana na dobrim partnerskim i prijateljskim odnosima, g-đa Tatarzinska je ukazala na velika prirodna bogatstva naše zemlje koja su, iz godine u godinu, sve interesantnija poljskim investitorima, te naglasila da će, između ostalog, njena misija u našoj zemlji biti fokusirana na što boljoj promociji Crne Gore i njenih sadržaja. Iskazujući zadovoljstvo postignutim uspjehom u svim domenima zajedničkog djelovanja, ministar Žugić je izrazio uvjerenje da će se tokom mandata nove ambasadorke, nastaviti konstruktivan dijalog po pitanjima od zajedničkog interesa.

Marija Goranović
Služba za odnose sa javnošću
i slobodan pristup informacijama

Marija Vujović

Uloga unutrašnje revizije u unaprjeđenju kvaliteta poslovanja subjekata u javnom sektoru

Unutrašnja revizija, prema svojoj definiciji predstavlja savjetodavnu i konsultantsku aktivnost čiji je zadatak da pomogne rukovodstvu u unaprjeđenju unutrašnjih kontrola, upravljanja rizicima i cjelokupnog procesa upravljanja. Revizija je jedan od osnovnih elemenata strukture jakog upravljanja subjektom u javnom sektoru. Kao takva ona doprinosi boljem upravljanju putem nadzora, ispitivanjem i predviđanjem.

Primarni cilj unutrašnje revizije je da funkcioniše kao podrška rukovodstvu, obezbjeđujući nezavisne i objektivne savjete o aktivnostima i rezultatima subjekta. Unutrašnja revizija uvijek ima za cilj promovisanje efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti procesa, kao i pouzdanosti i ispravnosti ostalih aktivnosti subjekta. Sa ovakvom svojom funkcijom pomaže poboljšanju i unaprjeđenju poslovanja. Može se reći da je unutrašnja revizija fokusirana na poslovanje subjekta u najširem smislu, sa ciljem pružanja pomoći i podrške rukovodstvu u uspješnom ispunjavanju njegovih brojnih zadataka i ciljeva, u prevenciji mogućih problema, kao i korekciji nastalih. Jednostavno rečeno, unutrašnja revizija je alat rukovodstvu koji, vršeći nadzor nad unutrašnjim kontrolama i ocjenjujući rizike prisutne kod subjekta, pomaže rukovodstvu u uspješnijem uprav-

ljanju. Unutrašnja revizija kontinuirano snabdijeva rukovodstvo analizama, procjenama, preporukama, savjetima i informacijama koje se odnose na aktivnosti subjekta.

Kako se razvijala profesija unutrašnje revizije, tako su se razvijali i njeni ciljevi i djelokrug. U početku je ova aktivnost bila usmjerena samo na sferu računovodstva i finansija, ali se vremenom shvatilo da je potrebno upravljati svim procesima u subjektu i da svaki proces može imati korist od nezavisne i objektivne revizije. Unutrašnja revizija se kao profesija kontinuirano mijenja, što se najviše odražava na područje djelovanja, ali i na poziciju koju unutrašnji revizori imaju u subjektu. U tom smislu, unutrašnja revizija je prošla razvojni put od finansijske revizije, gdje su predmetom revidiranja bile samo računovodstvene evidencije i informacije, do revizije sistema, koja je usmjerena na ispitivanje svih poslovnih procesa. Posmatrajući djelokrug rada, odgovornost i poziciju unutrašnje revizije neosporan je njen doprinos u povećanju kvaliteta poslovanja.

Konačni efekti rezultata unutrašnje revizije trebalo bi da utiču na povećanje kvaliteta poslovanja. Taj doprinos se ostvaruje kroz ispitivanje i ocjenu djelovanja sistema unutrašnjih kontrola, identifikovanje i ispitivanje i pred-

laganje upravljanja rizicima, sagledavanje kontrola i davanje konstruktivnih preporuka u cilju efikasnijeg rada i razvoja. Pored toga, obaveza i odgovornost unutrašnje revizije je da sagledava procese, odnosno sisteme, identifikuje rizike i procjenjuje njihov uticaj na poslovanje. Na osnovu izvršenih procjena rizika definišu se preporuke kojima se ukazuje na moguće negativne uticaje, čime se doprinosi efikasnijem i efektivnijem poslovanju i stvaranju dodatne vrijednosti.

Posebnu pažnju treba posvetiti upravljanju rizicima, što predstavlja osnov za poboljšanje poslovanja. Prvo se analiziraju najznačajniji rizici sa opisom njihovih karakteristika i značaja, a zatim se ocjenjuje da li pravilno usmjerene aktivnosti unutrašnje revizije mogu uticati na smanjenje broja rizičnih područja u poslovanju, čime se direktno utiče na povećanje ukupne poslovne uspješnosti.

Uspostavljena unutrašnja revizija daje dovoljno elemenata rukovodstvu da efikasnije i efektivnije upravlja organizacijom, čime štiti i povećava njenu vrijednost.

Uticaj unutrašnje revizije u unaprjeđenju poslovanja kvaliteta subjekta se ogleda u identifikovanju slabosti i nepravilnosti u određenim sistemima, predlaganju praktičnih i isplativih rješenja i aktivnosti za otklanjanje uočenih nedostataka ili slabosti. Takođe, njen doprinos se vidi u pomaganju subjektu u održavanju efektivnih unutrašnjih kontrola, procjenjujući njihovu efektivnost i efikasnost i promovišući stalno poboljšanje. U skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru uloga i zadaci unutrašnje revizije su da pomaže subjektu

u ostvarivanju ciljeva subjekta uz primjenu sistematičnog i disciplinarnog pristupa u ocjenjivanju poslovanja subjekta.

Pored toga što unutrašnji revizori djeluju naknadno, ocjenjujući učinke prošlih događaja odnosno postignute rezultate i nastale greške, kako bi ih u budućnosti izbjegli, važno je i preventivno djelovanje unutrašnje revizije, prema kojem njene aktivnosti imaju za cilj pružanje pomoći i podrške rukovodstvu u anticipiranju budućih rizika, kao i predlaganju sistema unutrašnjih kontrola kojima će oni biti na vrijeme spriječeni. Unutrašnja revizija sve više mora svoje potencijale usmjeravati na budućnost, pružanjem savjeta u vezi sa anticipiranim budućim rizicima u pojedinim područjima poslovanja. Očekivanja od unutrašnje revizije u smislu njenog aktivnog uključivanja u stvaranje dodatne vrijednosti, prvenstveno generisanjem informacija potrebnih za identifikaciju, razumijevanje i procjenu potencijalnih rizika, treba da budu posebno naglašena.

Unutrašnja revizija treba da pomogne subjektu u održavanju efektivnih unutrašnjih kontrola, procjenjujući njihovu efektivnost i efikasnost i promovišući stalno poboljšanje. Unutrašnja revizija u javnom sektoru je nezaobilazna funkcija menadžmenta i alat za uspješno funkcionisanje utvrđenih procedura, postupaka i pravila poslovanja. Njen zadatak je da blagovremeno otkrije nedostatke u poslovanju, odnosno u funkcionisanju sistema unutrašnjih kontrola i da tako spriječi ili umanjí pojavu nastanka određenih neželjenih događaja.

Marija Vujović
Viša unutrašnja revizorka
u Odjeljenju za unutrašnju reviziju

Vanja Janković

Izazovi u daljem razvoju unutrašnje revizije u javnom sektoru Crne Gore

Ključ za uspjeh i dalji razvoj unutrašnje revizije u javnom sektoru su stručni i kvalifikovani unutrašnji revizori. Zbog toga se poseban akcenat stavlja na angažovanje visoko sposobnih lica za ovu profesiju kao i njihovo kontinuirano usavršavanje i obuku, jer usluge koje pruža unutrašnja revizija treba da zadovolje potrebe najviših profesionalnih standarda i očekivanja subjekta.

Edukacija unutrašnjih revizora je jako značajna za razvoj profesije. Unutrašnji revizori bi svake godine trebali barem 20-30% vremena da posvete stručnom usavršavanju. Oni su sami odgovorni za svoj kontinuirani razvoj kako bi zadržali stručnost i unaprijedili svoja znanja i vještine. Jedinica za unutrašnju reviziju, kao cjelina, treba da ima neophodno iskustvo da revidira širok spektar aktivnosti u koje je uključen subjekat. U dužem periodu trebalo bi uzeti u obzir potrebe za razvoj karijere svakog člana revizorskog tima, što je od velikog značaja ukoliko se želi postići to da zaposleni budu motivisani i zadržani u jedinici za unutrašnju reviziju.

Crna Gora ulaskom u EU ima važan i opsežan zadatak prilagođavanja preporukama, smjernicama, direktivama,

pravilima, standardima, normama EU. Jedan od zadataka unutrašnje revizije je unaprijeđenje i jačanje uspostavljenog finansijskog i upravljačkog sistema kontrole EU fondova, s obzirom na činjenicu da su jedinice za unutrašnju reviziju dio Operativne strukture pretprijetnih fondova IPA (Instrument pretprijetne podrške). S tim u vezi, jedinice za unutrašnju reviziju moraju biti kadrovski popunjene, operativne i efikasne prilikom sprovođenja revizija što će doprinijeti jačanju efektivnosti korišćenja raspoloživih EU fondova.

Veliki broj jedinica unutrašnje revizije prošao je fazu uspostavljanja kao i edukacije i osposobljavanja za rad unutrašnjih revizora, izrađeni su osnovni dokumenti za rad, stečena su iskustava u sprovođenju unutrašnjih revizija. Međutim svijest menadžmenta kao i zaposlenih u organizacijama javnog sektora još uvijek nije na nivou na kom bi trebala biti.

Kada se uzme u obzir prethodno navedeno, dolazi se do zaključka da je jedan od glavnih izazova unutrašnje revizije odgovor rastućim potrebama za unutrašnjim revizorima i kvalitetno pružanje usluga unutrašnje re-

vizije u korišćenju sredstava EU i transparentnosti poslovanja.

Unutrašnji revizori, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola i Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu unutrašnje revizije, obavljaju najsloženije poslove koji se odnose na reviziju sistema i procesa koji se odvijaju kod korisnika budžeta kao i reviziju EU fondova. U svom radu primjenjuju metodologiju revizije sistema koja je zasnovana na identifikaciji i procjeni rizika u sistemima i procesima i ocjeni funkcionisanja unutrašnjih kontrola u odnosu na rizike, daju preporuke rukovodiocu za poboljšanje funkcionisanja sistema i procesa i prate njihovo sprovođenje.

O složenosti profesije unutrašnje revizije dosta govore i propisani zakonski uslovi i obaveza sticanja sertifikata za ovlašćenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru, koji se stiče nakon teorijske i praktične obuke, kao i obavezna kontinuirana obuka radi sticanja znanja i vještina za obavljanje ove profesije.

Shodno Strategiji daljeg razvoja unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru, u Crnoj Gori za period 2013-2017 predložene mjere za dalji razvoj unutrašnje revizije su:

- Jačanje kapaciteta unutrašnjih revizora na svim nivoima (kako na centralnom tako i na lokalnom);

- Uspostavljanje održivog sistema za obuku i sertifikaciju unutrašnjih revizora;

- Jačanje kapaciteta unutrašnje revizije EU fondova.

Takođe je jako važno raditi na podizanju nivoa svijesti o značaju finansijskog upravljanja i kontrole, kao sastavnom dijelu procesa upravljanja u javnom sektoru, sa naglaskom na značaj i ulogu unutrašnje revizije.

Neophodno je podići nivo svijesti o važnosti ovog sistema kroz adekvatne organizacijske strukture, koje podrazumijevaju uključenost svih zaposlenih po načelu podjele dužnosti i odgovornosti, kroz redovno interno izvještavanje. Značajne obuke i naponi na podizanju svijesti su potrebne u cilju ugrađivanja novog kontrolnog okruženja i nove kulture u smislu načina upravljanja javnim finansijama.

Relativno novu profesiju kao što je unutrašnja revizija u javnom sektoru, koja zahtijeva posjedovanje već pomenutih znanja, vještina i kvaliteta, treba učiniti dovoljno atraktivnom odgovarajućim zaradama, sistemom nagrađivanja i obezbjeđivanjem obuka i ostalih resursa neophodnih za rad i profesionalno usavršavanje.

Vanja Janković
Starija unutrašnja revizorka u
Odjeljenju za unutrašnju reviziju

Vlatko Vukčević

Horizontalna revizija sistema

Horizontalna revizija sistema predstavlja objedinjavanje pojedinačnih revizija koje se obavljaju istovremeno u više subjekata (npr. nabavka, subvencije, plaćanje faktura, naplata potraživanja...). Da bi se horizontalna revizija mogla obaviti, obuhvat, ciljevi revizije, kontrolni ciljevi i rizici moraju biti jedinstveni za sve pojedinačne revizije. Osnovni cilj pomenutog procesa je dobijanje ocjene o adekvatnosti i efektivnosti kontrolnih mehanizama u revidiranom sistemu koji su zajednički kod svih subjekata obuhvaćenih horizontalnom revizijom.

Horizontalna revizija sistema, posebno dolazi do izražaja kada je u pitanju revizija programa i projekata finansiranih iz sredstava Evropske Unije. U tom smislu, Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, članom 37, propisano je: "Subjekti iz člana 2 ovog zakona koji koriste sredstva Evropske Unije, prilikom utvrđivanja aktivnosti finansijskog upravljanja i kontrole i aktivnosti unutrašnje revizije, naročito u procesu planiranja i izvještavanja u odnosu na ta sredstva, dužni su da primijene i zahtjeve utvrđene od strane Evropske komisije. Jedinice za unutrašnju reviziju subjekata iz člana 2 ovog zakona dužne su da sprovedu unutrašnju reviziju kod subjekata i drugih korisnika koji sprovedu programe i projekte koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz sredstava fondova Evropske unije, uključujući i sve druge učesnike koji su primili sredstva za programe i projekte Evropske unije. Revizija programa i fondova Evropske unije sprovodi se u skladu sa međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima, odredbama međunarodnih ugovora za korišćenje sredstava i odgovarajućim propisima iz oblasti upravljanja i kontrole sredstava fondova Evropske unije".

Članom 38 pomenutog zakona propisano je obaveza Centralne harmonizacijske jedinice (CHU) da koordinira aktivnosti jedinica za unutrašnju reviziju u subjektima javnog sektora u sprovođenju horizontalne revizije nacionalnih sredstava i revizije EU fondova.

S obzirom da nalazi i preporuke unutrašnje revizije služe kao osnov za Nacionalni službenik za odobravanje (NAO) radi potpisivanja Izjave o jemstvu (garantuje se opravdanost svih nastalih troškova po osnovu svih IPA projekata na godišnjem nivou) za čitavu strukturu komponente, veoma je značajno da se godišnje „teme“ ili prioritete za unutrašnje revizije predlažu na višem nivou.

Jedinica za unutrašnju reviziju uključuje reviziju programa i projekata finansiranih iz sredstava Evropske Unije (EU) u godišnji Plan rada unutrašnje revizije. Revizija

programa i projekata finansiranih iz sredstava EU obavlja se u skladu sa metodologijom propisanom Priručnikom za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija. NAO na osnovu procjene rizika utvrđuje područja za koja postoji potreba da se obavi revizija. Procjena rizika vrši se na osnovu:

1. raznih izvještaja o sprovođenju programa i projekata IPA i
2. informacija o nalazima i preporukama unutrašnje i spoljašnje revizije.

NAO ima najveću odgovornost za finansijsko upravljanje i kontrolu sredstava EU u Crnoj Gori. U vezi sa tim NAO ima pravo da traži:

1. informacije o ekonomičnosti, efektivnosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola i vršenju unutrašnje revizije i
2. izvještaje unutrašnje revizije iz institucija u kojima se sprovode programi EU (u skladu sa potpisanim sporazumima).

Opšti (generalni) cilj horizontalne revizije je dobijanje ocjene o funkcionisanju uspostavljenih kontrolnih mehanizama u revidiranom procesu.

Posebni ciljevi horizontalne revizije su:
- procjena adekvatnosti uspostavljenih kontrolnih

mehanizama u procesu,
- procjena nivoa usaglašenosti sa uspostavljenim procedurama,
- davanje stručnog mišljenja o uspostavljenim unutrašnjim kontrolama u procesu,
- davanje preporuka za poboljšanje poslovanja.

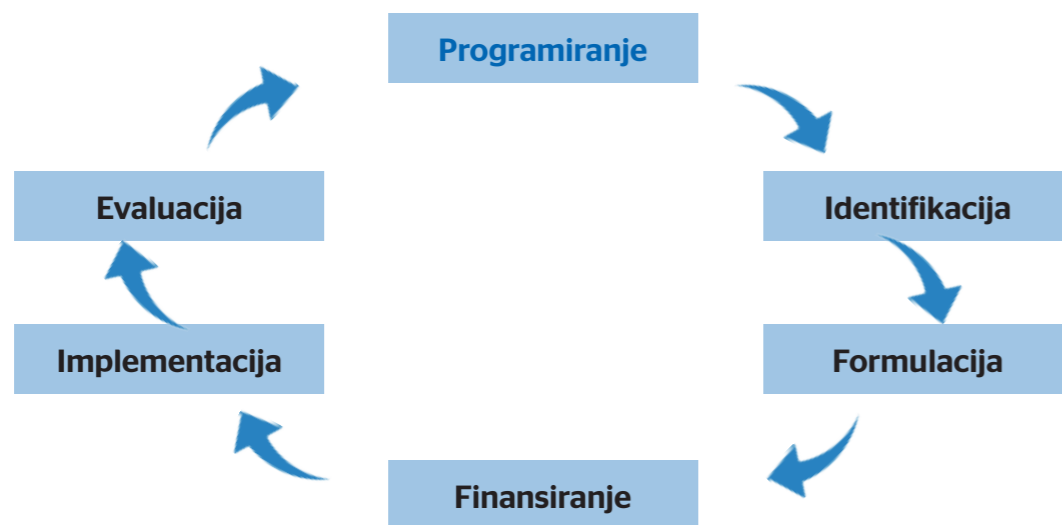
Jedinice za unutrašnju reviziju utvrđuju obuhvat revizije programa i projekata finansiranih iz sredstava EU tokom pripreme Godišnjeg plan rada unutrašnje revizije. U cilju što preciznijeg određivanja obuhvata revizije sprovodi se detaljna procjena rizika u procesu, u zavisnosti od:

- finansijskog značaja procesa
- strateškog značaja procesa
- zakonodavstva
- složenosti procesa
- korišćenja ljudskih resursa
- postojanja nepravilnosti ili prevara
- prethodnih revizorskih nalaza.

S obzirom na to da je teško sakupiti informacije, u postupku identifikacije i procjene rizika može se koristiti upitnik za subjekat koji je predmet revizije, a koji treba da se popuni za svaki poslovni proces, a koji bi bio osnova za dalju procjenu. U ovom procesu primjenjuje se propisana Metodologija procjene rizika.

Za razliku od revizija nacionalnih sredstava, koji se obično fokusiraju na procese koji se neprestano ponavljaju iz godine u godinu, revizija projekata koje finansira EU je zasnovana na projektima (obično su definisani u određenim Ugovorima o finansiranju), koji imaju svoj „životni vijek“ – faze projektnog ciklusa od početka do kraja, u periodu od tri godine. Svrha projektnog ciklusa je osiguranje da svi akteri u projektu učestvuju u donošenju odluka i da se odluke zasnivaju na relevantnim i dovoljnim informacijama.

Razdvajanje cilusa u 6 faza obezbjeđuje minimum osnove za efikasnu pripremu projekta, realizaciju i evaluaciju:

Uzimajući u obzir faze projektnog ciklusa, revizija programa i projekata koji se finansiraju iz sredstava EU može obuhvatiti sledeće procese:

- reviziju procesa **programiranja** u programima i projektima koje finansira EU,
- reviziju procesa **javnih nabavki** u programima i projektima koje finansira EU,
- reviziju procesa **implementacije** projekta i plaćanja u programima i projektima koje finansira EU,
- reviziju procesa **monitoringa** (praćenja) sprovođenja programa i projekata koje finansira EU.

Procjena rizika se takođe može izvršiti na nivou projekta kako bi se **odabrao uzorak revizije unutar identifikovanog obuhvata revizije uzimajući u obzir:**

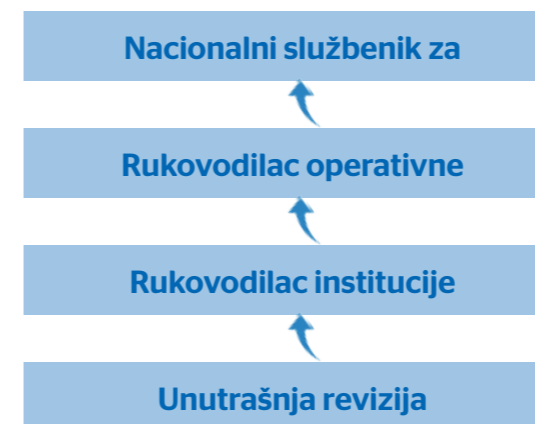
- finansijska sredstva svakog projekta,
- fazu sprovođenja projekta (još nije započeo, implementacija u toku, ili završen),
- vrstu projekta (radovi, nabavka, usluge ili grantovi),
- identifikaciju nepravilnosti ili prevara.

Tokom procjene uporedivih kategorija rizika o nivou realizacije projekta, u toku svog procesa implementacije potrebno je uzeti u obzir odluku o primjeni metode uzorkovanja. Preporučuje se da se u ovakvim slučajevima primijeni **metoda uzorkovanja na osnovu prosuđivanja**, kada revizor koristi prosuđivanje da odluči o veličini uzorka, osnovi njegove selekcije i zaključku koji treba donijeti na osnovu rezultata.

Nakon obavljene horizontalne revizije, revizori u tijelu koje je odgovorno za određenu IPA komponentu, mogu da sakupe sve revizorske izvještaje sa nižeg nivoa i pripreme konsolidovani izvještaj za rukovodioca operativne strukture

(HOS). Da bi se što bolje postigao cilj horizontalne revizije, s obzirom na uključenost većeg broja institucija, priprema i obavljanje revizija zahtijeva visok nivo organizacije i koordinacije npr. primjena jedinstvene metodologije, ista zakoska i podzakonska regulativa, poštovanje zadatih rokova itd.

Linija izvještavanja

Sistem izvještavanja koji se primjenjuje u slučaju revizije nacionalnih sredstava, primjenjuje se i kada je u pitanju revizija programa i projekata koji se finansiraju iz sredstava EU. Međutim, nakon dostavljanja Konačnog revizorskog izvještaja starješini budžetskog korisnika i licima zaduženim za proces koji je bio predmet revizije, izvještaj je dostupan i ostalim licima u upravljačkoj strukturi. U IPA programu, Rukovodilac Operativne strukture (HOS) je potpisao sporazum (kao lice zaduženo za upravljanje i implementaciju) kao i rukovodioci svih tijela Operativne strukture. Na tim osnovama, starješine individualnih tijela unutar Operativne strukture su dostavile konačni izvještaj unutrašnje revizije starješini Operativne strukture. Na osnovu implementacionog sporazuma, starješina Operativne strukture dostavlja konačni izvještaj unutrašnje revizije NAO. Na osnovu tako uređenog sistema izvještavanja, informacije o nalazima i preporukama unutrašnje revizije stižu do svih lica u sistemu koji su odgovorni za efikasno upravljanje, tj. rukovodilaca institucija, Rukovodioca Operativne strukture i do NAO-a.

U javnom sektoru Crne Gore, u periodu od oktobra do decembra 2015. godine, obavljena je prva horizontalna revizija programa i projekata koji se finansiraju iz sredstava EU, uz pomoć predstavnika CHU: Horizontalna revizija sistema: "Upravljanje ljudskim resursima" IPA III, IV. Revizija je obavljena u jedinicama operativne strukture IPA komponente III i IV. Sačinjeni su konačni revizorski izvještaji, koji su dostavljeni rukovodiocima tijela za implementaciju projekata i rukovodiocima operativnih struktura.

Vlatko Vukčević
Stariji unutrašnji revizor
u Direktoratu za centralnu harmonizaciju

Ivona Mihajlović

Info web ministarstva finansija za period od 01. januara do 31. marta 2016. godine

02.02.2016. - Godišnji izvještaj Ministarstva finansija za 2015. godinu

11.02.2016. godine - Vlada usvojila Izvještaj o realizaciji projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“

“Vlada je danas usvojila Informaciju o realizaciji projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“. Vlada je danas odlučila da projekat bude nastavljen i u 2016. godini, a zbog čega smo se na to odlučili, navešću nekoliko činjenica o uspješnosti ovog projekta. Dakle, od početka projekta, od jula 2013. godine, prijavljeno je preko 8 hiljada nepravilnosti od strane građana Crne

Gore i to u oblastima koje su u vezi sa evidentiranjem prometa preko fiskalnih registar kasa, rada na crno, kršenja potrošačkih prava i nepravilnosti na kupalištima. Ukupna vrijednost izrečenih kazni premašila je 1,7 miliona eura, za društveno odgovorne projekte prikupljeno je preko 720 hiljada eura, podržano je oko 14 projekata, a trenutno aplikacije imaju 3525 aktivnih korisnika. Ovom kampanjom promovisani su call centri Poreske uprave i Uprave za inspeksijske poslove, afirmisan je rad inspeksijskih službi i podstaknuta je dvosmjerna komunikacija između građana i državne uprave. Projektu su dodijeljene međunarodna priznanja u Londonu, Vašingtonu i Njujorku i ovakav isti projekat, kao dobro rješenje, repliciran je i u Moldaviji. Takođe, zahvaljujući medijima, tržišna vrijednost medijskog prostora koja je kampanja imala premašila je 500 hiljada eura, čime su, u suštini, troškovi kampanje višestruko isplaćeni. Ministarstvo finansija, odnosno Vlada Crne Gore, nastavlja ovaj projekat u saradnji sa Elektrotehničkim fakultetom, ali bez podrške UNDP-a koju smo imali do sada, njihove donatorske podrške, što znači da je projekat dobar rezultat jedne saradnje civilnog i javnog sektora, gdje su državne institucije sazrele dovoljno da mogu same da rukovode projektom. Projekat se nastavlja po istom principu, dakle, 30 odsto izrečenih kazni će ići da podrži projekte u društveno korisne svrhe, a 5 odsto od toga će ići za održivost projekta”.

12.02.2016. godine - Na okruglom stolu “Bez barijera. Da posao ne stoji!” privrednici iz sjevernog regiona ukazali na prepreke sa kojima se suočavaju u svakodnevnom poslovanju

Preduzeća su nosioci razvoja privrede, rasta zaposlenosti i ekonomskog napretka sjevera Crne Gore i zato im se moraju omogućiti bolji uslovi za brže i lakše poslovanje, kao i za ukupnu održivost, zaključeno je na okruglom stolu „Bez barijera. Da posao ne stoji!“ u Bijelom Polju. Konstatovano je da podrška razvoju preduzeća, unapređenje poslovnog ambijenta, smanjenje administrativnih i transakcionih troškova, uspostavljanje predvidljive legislative, izgradnja institucija, veća efikasnost administracije, kao i istovjetan tretman svih privrednih aktera mora biti cilj budućeg djelovanja u svim lokalnim samoupravama. Zaključci sa okruglog stola biće rezimirani u okviru rezultata cjelokupnog javnog dijaloga pokrenutog tokom kampanje „Bez barijera. Da posao ne stoji!“, a potom poslati na razmatranje Savjetu za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi koji će utvrđivati predloge za eliminisanje i pojednostavljivanje pretjerane regulacije i unapređenje administrativnih procedura. Te preporuke će zatim biti upućene Vladi Crne Gore.

22.02.2016. godine - NASTAVAK PROJEKTA „BUDI ODGOVORAN. OD TEBE ZAVISI. SIVA EKONOMIJA 0%. U 2016. GODINI

Nakon izuzetno uspješne realizacije tri faze projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“, koji je pratila javna kampanja „Budi odgovoran. Od tebe zavisi. Siva ekonomija 0%“, Vlada je odlučila da se pomenute aktivnosti nastave i tokom 2016. godine, čime će se omogućiti dalje prikupljanje sredstava za finansiranje projekata od opšteg društvenog značaja, predloženih i podržanih od strane građana. U nastavku, građani će i dalje biti u mogućnosti da ukazuju na nepravilnosti iz oblasti sive ekonomije, putem internet portala www.budiodgovoran.me, mobilne aplikacije i kol centara Poreske i Uprave za inspeksijske poslove. Podsjećamo da su, u toku prethodne dvije godine realizacije kampanje, građani prijavili preko 8.000 nepravilnosti koje ukazuju na sivu ekonomiju, po osnovu čega su izdate prekršajne kazne u iznosu od 1,7 miliona eura, kao i da je za finansiranje 14 projekata od zajedničkog društvenog značaja uloženo 683.548,00 eura. Imajući u vidu da su, u prethodnom periodu, kapaciteti za samostalno upravljanje projektom na nacionalnom nivou dovoljno osnaženi, projekat će u tekućoj godini realizovati Vlada Crne Gore i Elektrotehnički fakultet Podgorica, bez kontribucije Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori.

26.02.2016. godine - U nastavku kampanje “Bez barijera. Da posao ne stoji!”, održani okrugli stolovi sa privrednicima u Baru i Kotor

Lokalne samouprave Bara i Kotora i Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG) organizovale su dva okrugla stola za privrednike iz južnog regiona Crne Gore, pod nazivom

„Bez barijera. Da posao ne stoji“. Događaji predstavljaju dio aktivnosti kampanje „Bez barijera. Da posao ne stoji!“ koja se realizuje u okviru projekta „Uprava po mjeri građana i biznisa“. Radni dio je karakterisala veoma otvorena diskusija, a u kojoj su privrednici iz Bara i Kotora ukazali na barijere sa kojima se suočavaju u svakodnevnom poslovanju na lokalnom nivou, te predlagali rješenja za njihovo eliminisanje. Zaključci sa oba okrugla stola sa privrednicima biće rezimirani u okviru rezultata cjelokupnog javnog dijaloga pokrenutog u okviru ove kampanje i poslani na razmatranje Savjetu za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi. Savjet i Vlada Crne Gore će u okvirima svojih nadležnosti preporučiti realizaciju adekvatnih mjera po pitanju eliminacije uočenih nedostataka u regulativi i administrativnim procedurama.

07.03.2016. godine - Uspješno okončana emisija euroobveznica

Crna Gora je, na međunarodnom tržištu kapitala, uspješno realizovala emisiju novih petogodišnjih obveznica, u iznosu od 300 miliona eura, sa kamatnom stopom od 5.75%. Zajedničke banke aranžeri emisije na transakciji bile su Citi Bank, Deutsche Bank AG, London Branch, Erste Group Bank AG i Soci t  G n rale. Riječ je o petoj transakciji do sada, koja je privukla pažnju više od 77 međunarodnih investitora iz preko 25 zemalja, od kojih najviše iz SAD-a (17%), zatim Njemačke i Austrije (17%)  vicarske (13%), Velike Britanije (10%), Bliskog Istoka i Azije (2%). Ostatak potražnje odnosio se na ostale zemlje Europe (41%). Većina obveznica je alocirana u investicijskim fondovima (48%), zatim bankama i malim investitorima (37%), osiguravajućim društvima i mirovinskim fondovima (11%) te hedge fondovima (4%). Podsjećamo da navedena emisija ne predstavlja novo zaduženje, već refinansiranje dospjeća ranije izdatih bondova. Naime, emisijom obveznica obezbijedena su sredstva i za otplatu obaveza po osnovu bondova izdatih 2011. godine, sa kamatom od 7,25%, koje dospjevaju na naplatu u aprilu tekuće godine, što predstavlja smanjenje kamatne stope od oko 1/4. Napominjemo da je, i pored interesovanja investitora za emisiju obveznica, navedeni iznos prihvaćen iz razloga racionalnosti, kako u ovom trenutku ne bi došlo do povećanja duga, odnosno uvećanih troškova za otplatu kamata za nekih šest mjeseci. Na ovaj način se vrše uštede i smanjuju troškovi Države, ne samo po pitanju otplate kamata, već i troškova Centralne banke Crne Gore koja bi kao fiskalni agent Države, po osnovu deponovanih sredstava kod reputabilnih banaka, čuvala ova sredstva po negativnim kamatnim stopama. Zbog pomenutih razloga, u ovom trenutku, realizovana je ob-

veznica u gore navedenom iznosu, dok se razmatraju sve realne opcije za obezbjedjivanje preostalih sredstava za finansiranje budžeta, a koje su definisane Zakonom o budžetu za 2016. godinu.

30.03.2016. godine - Predstavljeni rezultati kampanje „Bez barijera. Da posao ne stoji!“

Tokom kampanje „Bez barijera – Da posao ne stoji“ od novembra 2015. do marta 2016. godine, privrednici iz svih krajeva Crne Gore su ukazivali na barijere sa kojima se suočavaju u svakodnevnom poslovanju i predlagali rješenja za unapređenje poslovnog ambijenta. Na konferenciji za medije predstavljeni su rezultati kampanje, kao i Izveštaj o biznis barijerama identifikovanim tokom javnog dijaloga, a koji će biti upućen na razmatranje Savjetu za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi. Savjet će, u saradnji sa Vladom Crne Gore, u okvirima svojih nadležnosti, preporučiti realizaciju adekvatnih mjera. Preduzetnici su putem portala www.bezbarijera.me prijavili ukupno 124 barijere, koje su svrstane u 8 kategorija, koje obuhvataju: neadekvatnu zakonsku regulativu, visoke takse, neefikasnu adminis-

i druge nadležne institucije preduzmu konkretne korake koji će, gdje je to moguće, eliminisati uočene nedostatke u regulativi i administrativnim procedurama. Ovo nije nimalo lak posao, a posebno je težak za državnu administraciju, koja, kao i svaka administracija, lako i prirodno usvaja nove propise, ali se vrlo teško odriče postojećih. Ipak, ovaj napor je nužan, jer proizvodi opipljivu ekonomsku korist i, na kraju krajeva, nova radna mjesta i bolji život za naše sugrađane“, rekao je ambasador Viting. „Projekat je imao za cilj da pokrene javni dijalog putem kojeg građani, poslovna i akademska zajednica, nevladine organizacije i ukupna zainteresovana javnost imaju mogućnost da ukažu državnoj i lokalnoj administraciji na probleme sa kojima se građani i poslovni subjekti u Crnoj Gori susrijeću u ostvarivanju svojih prava i obavljanju poslovnih aktivnosti. Ono što je karakteristično jeste da je u okviru projekta omogućeno zainteresovanoj javnosti da predloži načine za unapređenje kvaliteta, efikasnosti i dostupnosti javnih usluga i samim tim utiče na stvaranje boljeg i stimulativnijeg poslovnog ambijenta, čime se u krajnoj liniji sužava prostor za sivu ekonomiju.“ kazala je Bojana Bošković, generalna direktorica Direktorata za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta, Ministarstvo finansija. Predsjednica Unije poslodavaca Crne Gore (UPCG) Svetlana Vuksanović potvrdila je opredjeljenje UPCG za aktivnu podršku kreatorima politika i donosiocima odluka u procesima izgradnje podsticajnog biznis okruženja koje će omogućiti opstanak i dalji razvoj poslovanja preduzeća, održivost javnih finansija, očuvanje položaja i standarda zaposlenih i otvaranje novih radnih mjesta. „Kampanju izdvaja činjenica da je ostvaren konstruktivan i otvoren dijalog između države i realnog sektora. Najbolji primjer za to su četiri okrugla stola koja su održana u Podgorici, Bijelom Polju, Baru i Kotoru, a na kojima su razgovarali predstavnici privrede i države. Sa ovih okruglih stolova upućene su jasne poruke i smjernice za lakše poslovanje, primjenjive u svim lokalnim samoupravama“, naglasila je Svetlana Vuksanović. Cjelokupan Izveštaj o biznis barijerama, uključujući preporuke, predstavili su Miloš Vuković i Milika Mirković, moderatori portala www.bezbarijera.me. Kampanja „Bez barijera. Da posao ne stoji!“ dio je projekta „Uprava po mjeri građana i biznisa“, koji sprovodi UNDP u Crnoj Gori u saradnji sa Ministarstvom finansija, uz podršku Britanske ambasade u Podgorici i drugih partnera, uključujući Uniju poslodavaca Crne Gore.

Ivona Mihajlović,
Služba za odnose sa javnošću
i slobodan pristup informacijama